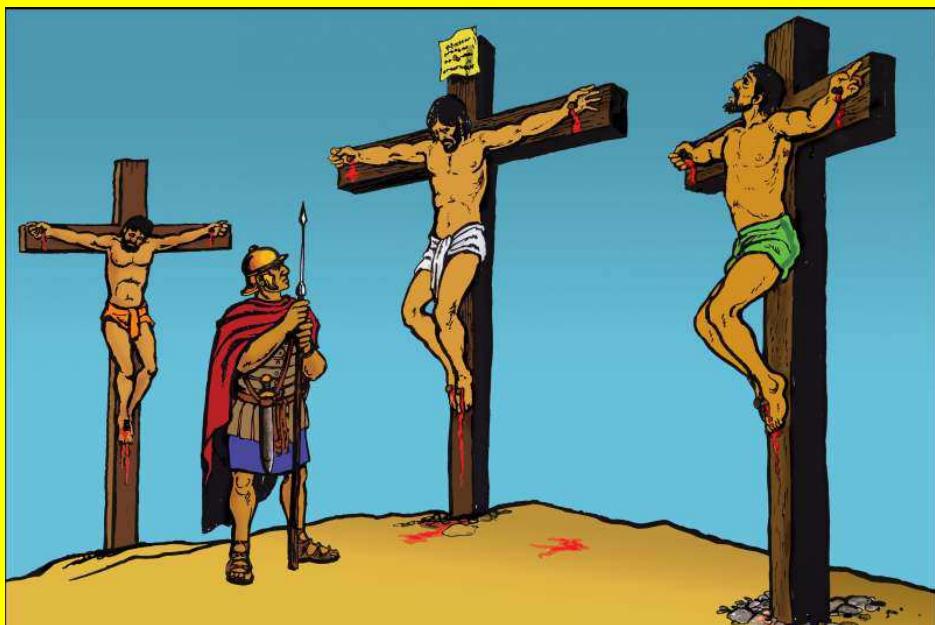

A Marīk

ne guls gbāuj se'ε a

Yisa-Masiya laba-suŋa
yela la wāna

(Évangile de Marc en langue kusaal)

L'alphabet utilisé dans cette publication est en accord avec l'alphabet agréé par la Commission Nationale des Langues Burkinabè.

Édition préliminaire
Première impression
Deuxième trimestre 2015

© Tous droits réservés
Association Nationale pour la Traduction de la Bible
et l'Alphabétisation (ANTBA) au Burkina Faso
01 B.P. 6126, Ouagadougou 01
Burkina Faso

KUS 01 15

A Marık

ne gulg gbañj se'e a Yisa-Masiya laba-suña yela la wana

1

A Zā õne mi'isit nirip kɔ'ɔme la mooluka yela

(Matiye 3.1-12; Luk 3.1-18; Zā 1.19-28 11)

¹ Lana ëne a Yisa-Masiya õne ë Wina'am Bii la laba-suña suñit.

² La ë wuv Wina'am nore'es ka ba bɔɔn ye a Ezayi ne da sob se'emma ye Wina'am yel yee: « Bisuma, m ne tum so' ka õ deñe fu tɔɔn tı malık sɔrı fu yela. » ³ So' be mɔɔi mɔɔn ne kokot-tita'at yet yee: « maligume sot suña gut Zurāanna. Maalume so-bugus la ka ba ë sapi tis v. » ⁴ A Zā õne da mi'isit nirip kɔ'ɔme la da be ne mɔɔi ne õ mɔɔn tit nirip yee: « De'eme kɔ'ɔm mi'isuk ka la pa'al ye ya bası ya tuvm-be'et, ka Wina'am ne tı ya suguru. » ⁵ Ka nirip berugv yi Zude so'olv ne Zeruzalem tıñi ne ba tıñ a Zā ni ka peligi ba pvv yel v ba tuvm-be'et niripa zā'asa tɔɔn. Ka a Zā mi'isi ba kɔ'ɔme zvrvdē mɔ'ɔri la.

⁶ A Zā da yene fu se'ene wugv ne yugun kōbit ka nɔk gbañj sēbiruñ lo v see, ka õ düp ë nazomnam ne siiit. ⁷ Ka õ mɔɔn tit nirip yee: « Ni-kāne dol mam yā'aña ëne ni-tita'at gat mam. Mam bv zumes ne naane sebin v tɔɔn yidig v ta'ara wiise. ⁸ Mam

mi'isi ya ne kɔ'ɔme, amaa ni-kāne tunna la ne mi'isi ya ne Wina'am Sū-Suŋ. »

A Zā ne mi'is a Yisa kɔ'ɔme la yela

(Matiye 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Sāŋkānna la ka a Yisa yi Nazaret ne be Galile so'olvme la tunna, ka a Zā mi'is v zurvdē mɔ'ɔri. ¹⁰ Ŏ ne da yit kɔ'ɔme la, Ŏ yē ka agola yo'o, ka Wina'am Sū Suŋ sigir v zuk wān wuu na'a-dawenna, ¹¹ ka ba wum Wina'am kokot ne yi agola na yel yee: « Fu ēne mam bi-nɔŋjut ka m sūut masi fu yela. »

A Sūtāana ne da mak a Yisa la yela

¹² Lele wā ka wina'am Sūg Suŋ ke ka a Yisa tui mɔ̄ci. ¹³ Ka Ŏ be nina tū paa dabisum pisnaasi, ka a Sūtāana tūn nina makur v. Ŏ da bene nina ne mɔ̄ci bvnkōbit, ka maleknam la'an tūna sōŋ v.

A Yisa ne bɔ̄ol zīmno'ɔrīb anaasi la yela

(Matiye 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Ba ne da yo' a Zā sāriga ni la yā'aŋa, ka a Yisa tui Galile tū mɔ̄con Wina'am laba-suŋ tū nirip ka yel yee: ¹⁵ « Sāŋa paaya.

Wina'am so'olvum le'elı ya na. Tékume ya sūyā ka sak laba-suŋa.

»

¹⁶ A Yisa ne da dol Galile bēvŋa nɔɔrɪ la, õ yē z̄imnɔ'ɔrɪb ayi, a Simō ne õ pitu a Ādere ka ba gbā'at z̄imi ne ba zuluŋ; ka lanna da ē ba tuvma.

¹⁷ Ka õ yelı ba yee: « Dolı ne m ka m pa'alı ya sɔt ka ya ke ka nirip dolı m wvv z̄imnɔ'ɔrɪp ne gbā'at z̄imi se'emma. »

¹⁸ Ka ba kpelum bası ba zulus la, ka dol v. ¹⁹ Ka õ tuŋ be'ela, ka yē nirib ayi, bane ēe a Zebede biis a Zak ne õ pitu a Zā ka ba be āarvŋe maane ba zulus. ²⁰ Ka õ bɔɔlɪ ba, ka ba bası ba sāam a Zebede ne õ tuvnep āarvŋe la, ka dol v.

A Yisa ne kat sisiruk ka õ yi ka bas buraa la yela

(Luk 4.31-37)

²¹ Ka ba paa Kapeena'um tuŋi. Ka Zuif dum vo'osuk daat paa, ka a Yisa kpẽ' ba pu'usuk dooɪ la ne õ pa'an nirip. ²² Ka õ pa'aluka di'i nirip, boyela õ pa'aluka da kpe'emmę, ka ke'ɛ wvv gbāvŋmi'iripa ne pa'an se'emmaa. ²³ Ka buraa da be pu'usuk dooɪ la ka sisiruk dol v. Ka õ tās yee: ²⁴ « A Yisa so'one yi Nazaret na

la, fu ba'a bo be ne tū? Fu tūna ye fu sā'ame tū? Mam mi'i fu ne ē so'. Fu ēne Wīna'am nit ne ē yāū. »²⁵ Ka a Yisa tās sisiruka yee: « Kel vuut, ka yi ka bas buraa la. »²⁶ Ka sisiruka miim buraa la ka õ li wuu kpikpi'it dāanna, ka kaas ne koko-tita'at ka naan yi ka bas buraa la.²⁷ Ka la di'i ba zā'asa, ka ba bɔ'csit taaba yee: « Boo wānnaa? La ēne pa'aluk paal ne mōt pāñ. Bura-kāña tɔ'ot tit baa ne sisiris ka ba sakır v nɔɔt. »²⁸ Lana keme ka Galile so'olvum zā'asa nirip wum a Yisa yela tɔ'ot.

A Yisa ne ke ka nirip berugv paam laafi la yela

(Matiye 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Ka õ ne yi Zuif dūm pu'vsuk dooı la ne õ kpē' a Simō ne a Ādere yiri la, a Zak ne a Zā me da la'an dol v.³⁰ Ka a Simō deem bvpɔk niŋ walık halı ka õ gbā'a. Tɔ'otka ba tɔ'os a Yisa õ bā'a la yela.³¹ Ka õ tuŋ tı gbā'a v nu'uk ka õ dɔɔ zī'in. Tɔ'otka õ niŋ waligita bas v, ka õ dɔɔ sāame ba.

³² Ka zaam ne tı ma'a, ka wılıŋ kpē laa, nirip mōt bā'adnam berugv, ne bane ka sisiris dolı ba la tū a Yisa ni na.³³ Ka tuŋ nirip zā'asa la'as yitta za'a-nɔɔrı.³⁴ Ka a Yisa te'eb nirip berugv ne mōt wum kō'ob kō'ob, ka kat sisiris berugv yiis. A Yisa bu sak ka sisiris la yel se'ela, boyela ba deňim mi'i v ne ē so'.

A Yisa ne mɔɔl laba-svŋ Galile tuŋ la yela

(Luk 4.42-44)

³⁵ A Yisa da dɔɔ ka beeuk nam bu yɔ yēere ne õ yi tuŋ-pvuı la tuŋ kukpej tı pu'vs Wīna'am.³⁶ Ka a Simō ne õ zɔnam ne yi εε̄r

v. ³⁷ Ba ne tı yē v la, ba yel v yee: « Nirip zā'asa eer if. » ³⁸ Ka a Yisa yeli ba yee: « Kelı ka tı tuj tuj-bane kpε'ε la ni ka m me tı mɔɔl laba-suŋa nina. La ēne lanna yela ka m tına. » ³⁹ Ka õ tuj gilig Galile so'olvum zā'asa ne õ mɔɔn laba-suŋa Zuif dum pū'vsuk dotı ka kat sisiris yiisit.

A Yisa ne te'eb kvkomma yela

(Matiye 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Ka kvkom tu a Yisa ni na ne õ igil sos v yee: « La ya'a ē fv boɔrvum fv tō'o ke ka m yē laafı ka lebıg yāu. » ⁴¹ Ka a Yisa zo õ nimbāalık ka tēe v

nu'uk s̄t's v, ka yel
yee: « M boɔt wela,
lebıgum yāu. » ⁴² Ka õ
wūma kpelum bas v.

Ka õ niŋgbīvŋ lebık

yāu. ⁴³⁻⁴⁴ Ka a Yisa

kpā'am õ ne pāŋ yee: « Mi'i ka fv ne yel so' la

yela. Amaa tum tı pa'alı fv meŋ Wına'am maanmaalıp, ka maal

maan tıs Wına'am wuu a Moyiis ne da ze'el se'emma fv ne yē

laafı la yela. Ka la ne pa'al niripa zā'asa ye fv mɔt laafi

nannanna. » Ka ne a Yisa yu'vn bas v ka õ tuj. ⁴⁵ Amaa õ ne yi

la, õ p̄i'lē mɔɔn paalv ni. Ka la tii baba zā'asa; lanna yela ka a

Yisa da bu sak kpē tımes la pūvı la ya'asa, ka kpelum pa' tuj-

kvkpemes. Ka nirip yi z̄i's zā'asa tıñ v ni na.

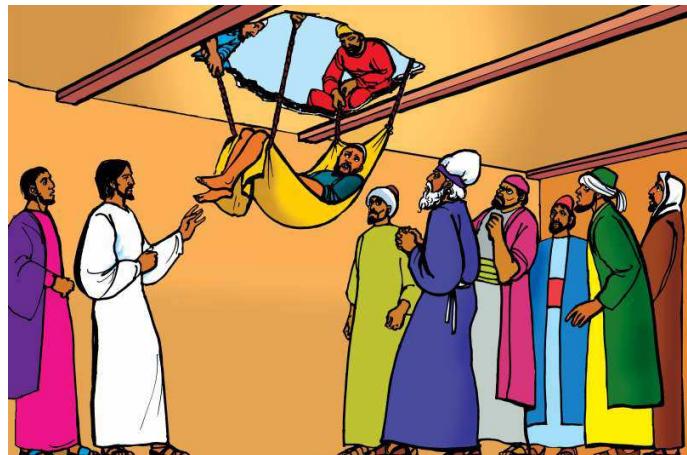

A Yisa ne ke ka pō'ot dōc̄ la yela

(Matiye 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Dabisum be'ela ne gaata, ka a Yisa leb Kapeena'um tuij la na. Ka ba wum ye õ be yiri. ² Ka nirip bervgv la'as na galis, halı ka paalu ke'et' ka nirip ne kpē' ya'asa, ka za'ancc̄ta muk. Ka õ pa'ane ba Wina'am tōcm. ³ Ka nirip anaası ze bura-so'one bē halı tı pō'olv tuu õ ni na. ⁴ Ka niripa ne zo' la, ka ba kvn tō'o paa a Yisa ni la yela, ba kibikı voot do-se'ene ni ka a Yisa be la zuk. Ka sigs

bā'ata ne v
gbā'asita dooka
puv digul a Yisa
tōon. ⁵ Ka a Yisa
yē ba ne tis v
sura se'emma, ka
yel bā'ata yee: «
M dapaala, fu

yē fu tvum-be'eta suguru. » ⁶ Ka gbāvñmi'iripa seba, bane zāmisit nirip Wina'am noçt yelvka, zī'i nina ne ba tē'esırı ba sūyā ni yee: ⁷ « Bo ka bura-kāja tō't wela sā'am Wina'am yu'vree? Anç'on ne tō'o yiis nit tvum-be'et base, ka la ya'a ke'ε Wina'am ma'a nee? » ⁸ Ka a Yisa bāj õ sūuri sai ye ba tē'esit wela, ka yelı ba yee: « Bo ka ya tē'esit welaa? ⁹ Lane ē naana ye m yel pō'otaa ? Mam ne naane yel v yee: "Fu tvum-be'et yim ka

bası f”, bee m ne naane yel v yee: “dɔɔm ka nɔkɪ fv sɔŋ tujee”?

¹⁰ Lanna ne ke ka ya băŋ ye Nisaal Bii la mɔt păŋ dūniyā-kāŋa ni ye õ yiis tuvm-be'et bas. Ka ne õ yel pō'ota yee: ¹¹ “Mam yeti f yee: Dɔɔm nɔkɪ fv gbă'asita kule.” » ¹² Ka pō'ota kpelum dɔɔ ne õ nok v gbă'asita gattı ba tɔɔn yit. Bun-kāŋa di'i ba ză'asa me, ka ba do'osit Wına'am yv'ut sv̄ja ka ne ba yet yee: « Tı nan zi' yē wānaa. »

A Yisa ne bee a Leevi yiri la yela

(Matiye 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Ka a Yisa len tuj Galile bēvñja nɔɔri. Ka nirip berugv la'as v ni na, ka õ pa'ane ba. ¹⁴ Ka õ ne gatta, õ yē a Alfe dapaala a Leevi, ka õ zī'i lampo dooı. Ka a Yisa yel v yee: « Dɔɔmma dolı m. » Ka õ dɔɔ dol v. ¹⁵ Ka ba paa a Leevi yiri ka a Yisa zī'i dit, ka lampo-de'esırıp ne tuvm-be'et dum berugv la'an dit ne a Yisa ne v yă'anjolipa, boyela ba berugv yiti dol v. ¹⁶ Ka gbăvñmi'iripa ne ē Farizē dumma ne yē a Yisa ka õ dit ne lampo-de'esırıp ne tuvm-be'et dumma, bɔ'ɔs v yă'anjolipa yee: « Bo ka õ dit ne lampo-de'esırıp ne tuvm-be'et dummaa? » ¹⁷ Ka a Yisa ne wum wela la, õ yeli ba yee: « Bane mɔt laafi la bu bɔɔt te'ebuk dāana. Amaa bane bē'eta bɔɔt te'ebuk dāan. Mam bu tuna ye m bɔɔl tuvm-sv̄ma duma, amaa bane ē tuvm-be'et dumma. »

Nɔɔt loop pa'aluk yela

(Matiye 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ A Ză yă'anjolıp ne Farizē dum da lotı nɔɔt. Ka nirip tuna

bɔ'ɔs a Yisa yee: « Bo ka a Zā yā'aŋdolıp ne Farizē dūm
yā'aŋdolıp lot nɔɔt, ka fu yā'aŋdolipa bu lot nɔɔree? »¹⁹ Ka a
Yisa lebis bɔ'ɔsı ba yee: « Pɔ'ɔ-paal sıt zɔnam ne yāŋ lo nɔɔt pɔ'
-dıt sāŋja, ka pɔ'ɔ-paal sıta kpelum be ne baa? Ayee. Pɔ'ɔ-paal sıt
ya'a kpelum be ne ba, ba kʊn tɔ'on lot nɔɔree. ²⁰ Sāŋja ne tı paa,
ka nirip ne tına yiis pɔ'ɔ-paal sıta ba ni, sāŋ-kānna la ka ba ne
yu'vn lot nɔɔt.

²¹ So' kʊn nɔk pеen-paal lik fu-kvrvugo. Ō ya'a ēŋj wela, pеen-
paal la ne ke ka fu-kvrvka āa gat yu la. ²² So' kʊn nɔk dā-paal si
wɔ-kvrvgı nee. Ō ya'a ēŋj wela, dā-paal la ya'a kʊm ō ne ke ka
wɔɔ la tās, ka dāamma ne wɔɔ la zā'asa sā'am. Amaa la sum ye
ba nɔk dā-paal ne ba si wɔ-paalı. »

Vo'osuk daata yela

(Matiye 12.1-8; Luk 6.6-11)

²³ Zuif dūm vo'osuk daat arakō ne tı paa la, a Yisa da dol ki-
pook svv gat. Ka bane tunna, ō yā'aŋdolipa pīl kɔɔt ki la ōbit.

²⁴ Ka Farizē dūm bɔ'ɔs v yee: « Bo ka fu yā'aŋdolipa ēt lane kis
vo'osuk daaree? » ²⁵ Ka a Yisa lebis bɔ'ɔsı ba yee: « Nam bu
kārum a Daviid ne da ēŋj se'em düp ne da kεt ka kom da mɔr v,
ō ne ō niripaa? ²⁶ Ō da kpē' Wına'am dooı sāŋ-kāne ka a Abiata
ē Wına'am maanmaalıp kpēemnam tɔɔn dāanna, ka ōb Wına'am
dooı bodobodo lane bu sum ye nirip woo ōbe, ka ya'a kε'e
Wına'am maanmaalnam ma'a nee. Halı ka la'a tıs ni-bane be ne
ō la me. » ²⁷ Ka a Yisa yelı ba yee: « Wına'am maal vo'osuk
daata ne nisaalıp yela, ka kε'e ye ō maal nisaalıp ne vo'osuk

daata yelaa. ²⁸ Wela yela, Nisaal Bii la ē Zurāan ka me so'o vo'osuk daata. »

3

A Yisa ne te'eb bura-nu'ukpiilvja yela

(Matiye 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Ka a Yisa leb Zuit dūm pu'vsuk dooi la. Ka buraa be nina, ka ū nu'uk kpi'. ² Ka Farizē dūm ni-sēbūne bōöt yela ye ba zeel a Yisa la būsūr v kūl ye ū ne ma'a bā'ata vo'osuk daata bee ū kūn ma'a v be. ³ Ka a Yisa yel bura-kāne ka ū nu'uk kpi' la yee: « Yim tōon na. » ⁴ Ka ne ū bō'cs niripa yee: « La ē sūm tū zeluka pūvūl ye tūl tūvūm-sūma bee tūl tūvūm-be'et vo'osuk daataa? Tūl kūl nirip bee tūl tūs yō-voree? » Ka ba sīn. ⁵ Ka ū būs niripa gilig ka ū sūut dōo. Ka ū ne yē ka ba ū sūkpe'vñj dūmma, la ke me ka ū sūut sā'am. Ka ū yel buraa la yee: « Tēeme fu nu'uka. » Ka ū tēe. Ka nu'uka lebik sūvja wūv nu'uk-kāja la. ⁶ Ka Farizē dūm yi ka gbā'a nōöt arakō ne a Erood niripa, ne ba ne naane ej se'em kūl a Yisa.

Nirip berugv ne la'as Galile bēvñje la yela

⁷ Ka a Yisa ne ū yā'anjdolipa yi tūl Galile bēvñje. Ka nirip berugv dol v, sēba da yime Galile ne Zude, ⁸ ne Zeruzalem ne Idume ne Zurudē mō'ot yā'anj ne tūm-bane kpe'e Tūl ne Sūdō ne ba tūl nina na, ba ne da wūv a Yisa ne tūm tūvūm-sēba la yela, ne ba yūvn la'as zo'c berugv berugv. ⁹ Ka a Yisa yel v yā'anjdolipa

ye ba te'ebum ãarvñ gur v, ka niripa da tı mik vv. ¹⁰ Õ da ma'a bã'atnam bervgu, ka seba tusit taaba bcojt ye ba paa s̄i's v. ¹¹ Ka ni-bane ka sisiris dolı ba la ya'a yē õ, ba litē igin õ tcoñ ka tāsít yee: « Fu ëne Wuna'am Bii. » ¹² Ka õ kpã'am sisiris la ye, ba mi'i ka ba ne ke ka ba bñj õ ne ë so'.

A Yisa ne gãj õ yã'añdolıp pii ne ayi la yela

(Matiye 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Ka a Yisa da tuj zcoş baba ka bcoł ni-bane ka õ bcocta, ka ba tuna. ¹⁴ Ka õ gãj nirip pii ne ayi ka bcolı ba ye õ yã'añdolıp, ka õ ne tume ba ka ba mcoñ laba-suña, ¹⁵ ka ne ba mót pñj kat sisiris yiisit. ¹⁶ Ba yura da ëe a Simõ õne ka a Yisa pur v yu'vt ye a Piyeeet, ¹⁷ ne a Zebede biis a Zak ne õ pitu a Zã, ka õ purı ba yu'vt ye a Boanezes. La gbñ ëne ni-bane wänne satasuk, ¹⁸ ne a Ädere ne a Filip ne a Bartalemi ne a Matiye ne a Toma ne Alfe bii a Zak, ne a Tade, ne a Simõ so'one zabıt Zuif dum yela la, ¹⁹ ne a Zudas Iskariot so'one ne tı pa'al ka ba gbä'a a Yisa la.

A Yisa ne Bælzebul la yela

(Matiye 12.22-32; Luk 11.14-23)

²⁰ Ka a Yisa kul. Ka niripa len la'as bervgu. Ka a Yisa ne õ yã'añdolipa bu yē ya'a ne naane du. ²¹ Ka nirip yel yee: « Õ zanne. » Ka a Yisa yidum wum ka tuj ye ba tı gbä'a v. ²² Ka gbävñmi'irip-sëbune yi Zeruzalem tuj pwı tına la yel yee: « Bælzebulı dol v, õ ne ë sisiris na'apa, õnna tı v pñj-kâne ka õ mót kat sisiris yiisita. » ²³ Ka a Yisa bcolı ba la'as ka bco'cstı ba ne

sūluj yee: « A Sūtāana ne ēŋj wela karū a Sūtāanaa? ²⁴ So'olvum arakō nirip ya'a tulug zabid ne taaba, so'olvum kānna kvn yuuge. ²⁵ Yit arakō dūm ya'a zabit ne taaba yi-kāŋ ne wā'. ²⁶ Ka a Sūtāana ya'a močt ne õ mēŋ, õ so'olvum kvn yuu ka sā'am zā'asaa.

²⁷ So' kei ne yāŋ kpē' pāŋ dāan yiri tū vaa v la'at, ya'a ke'ε õ denej lo pāŋ dāanna me digil ka naan vaa v la'ataa. ²⁸ Asira ka m yeti ya ye, Wīna'am ne yāŋ tūs nisaal tvūm-be'et zā'asa suguru baa ne õ ya'a tv'vt Wīna'am. ²⁹ Amaa so' ya'a tv' Wīna'am Sug-Suŋa, õ dāana kvn paam suguruu. Õ ēŋj tvūm-be'et-kāne ke'ε suguruu. »

³⁰ Ba ne yel yee Sisirugu dol v la yela ka õ yel wela.

A Yisa ma ne õ pitipa yela

(Matiye 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Ka Yisa ma ne õ pitip paa na be sāmane ka tum bōčl v. ³² Ka nirip bervgv zī'i gilig v. Ka ba yel v yee: « Fu ma ne fu pitip be sāmane ka bōčon ne if. » ³³ Ka a Yisa bōčsi ba yee: « Anč'on ē m ma, ka anč'onam me ēe m pitibaa? » ³⁴ Ka ne õ bis ni-bane zī'i gilig v la ka yel yee: « Bama ēe mam ma ne mam pitip. ³⁵ Ni-kāne ēt Wīna'am bōčrvum, õnna ē mam ba'a-bii ne mam tō ne mam ma. »

Kpaat ne lobur v bumbuvra yela

(Matiye 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ A Yisa len pī'il ne ò pa'an nirip bēvja nɔɔri. Ka nirip bervgu la'as v ni na galis ka ò gu'vñj ka kpē' ãarvñje zī'i bēvja puvi. Ka niripa zā'asa be bēvja nɔɔri. ² Ka ò pa'ane ba yela bervgu ne sūlts. Ka ò pa'alvka puvi ò yeli ba yee: ³ « Keligume, kpaat se'e da be ka tuj ye ò ti lob v bumbuvra. ⁴ Ka ò ne waanna, bumbuvut sèbaa li sot zuk. Ka niis tuna dì ba. ⁵ Ka sèba li zī'i-kâne ka tutān bu zo'œ, la ne ë tampiis zuta yela. Ka tutān ne bu zo'œ la yela, ba bulli tɔ'tɔ. ⁶ Ka wiluja ne do la, nintāñ tuvluka keme ka ba zāk. Ka bane ke'e yā'a la yela ba kpime ne ba kurvg. ⁷ Ka bumbuvut sèba li gō'os svvi. Ka gō'os la dɔɔ ne ba mikü ba, ka ba bu wol baa be'elaa. ⁸ Ka bumbuvut sèba li tām-suñ zuk, ka bul ne ba dɔɔ, ka wol biis. Sèba wol pitā'-tā'. Sèba wol pisycç-yccp. Ka sèba wol kobuk- kobuk.» ⁹ Ka a Yisa yel yee: « Óne mɔt tuba ne naane wum ò wum. »

Sə'ene ke ka a Yisa sülüm sülüs la

(Matiye 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ka a Yisa ne tı yi kukpeňa, bane gilig v la, ne õ yã'anjdolıp pii ne ayi la, bɔ'çs v sülüs la voot. ¹¹ Ka õ yeli ba yee: « Nam ēne bane wum Wına'am so'olüm yelsç'ara voot. Amaa bane be yuňa ne wum yela la zã'asa ne sülüs me. ¹² Ka lana ēne yee Wına'am yel yee:

“Ba ne bıs, ka ku yée.

Ba ne wum, ka ku băňe la gbînne,

ka ba da tı lebı m ni na, ka m yiisi ba tvum-be'et base.” »

A Yisa pa'al kpaat sülüňa voot.

(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Ka a Yisa yeli ba yee: « Ya bu băň sülüň-kăňa vőree? Ka ya yee ya ēňj wela băň sülüs la zã'asaa vőoree? ¹⁴ Kpaat-kăne lobıt bumbuvra la wän wuu õne mɔɔn Wına'am labaata. ¹⁵ Bumbuvut seba li söt kukpeň. Söt kukpeňa wän wuu ni-bane wum labaata, ka a Sütäana tı tɔ'čtɔ na yiis labaata ba sūyā ni bas. ¹⁶ Wela me seba li tämpiis zuk. Tämpiis zuta wän wuu bane wum labaata ka sak dë'e la tɔ'čtɔ ne sūmalısum. ¹⁷ Amaa Wına'am labaata ne bu ba yã'a ba sūyā ni la yela, ba mɔdígítē be'ela, ka namısvuk ne mugusuk ya'a paa ba labaata yela, ba basıtē tɔ'čtɔ. ¹⁸ Ka seba li gõ'os svu. Gõ'os svu la wänne bane wum labaata, ¹⁹ ka dūniyā bɔɔrum butě'et ne araza'as yamleeuk ne la'at kõ'ob kõ'ob yela sěk labaata, ka la bu wol biise. ²⁰ Amaa seba li täm-svuje. Täm-svuje wän wuu bane wum labaata, ka sak, ka wol biis. Seba wol

pitā'-tā, sēba wol pisycōb-yōb, sēba wol kobvg-kobvg. »

Fitit sūlūja yela

(Luk 8.16-18)

²¹ Ka a Yisa bō'csı ba yee: « So' ya'a yō'o fitit, õ ne nōk se'el vugul v bee õ ne zé'el v garuk tujiree? Ó kvn nōk v ya'al agolee?

²² Bala se'ene so'c zā'asa ne tī nee. Ka se'ene ka ba waasum, la ne tī yi na ka ba wum. ²³ So'one mot tuba ne naane wum õ wum. »

²⁴ Ka õ len yeli ba yee: « Gu'usime ne ya ne wum se'el la, bala ne bvn-se'ene ka fu nōk mak tis niripa, bvn-kāna me ka Wina'am ne nōk mak lebisi f. Halı õ ne mak ka la gān̄ wela. ²⁵ Boyela so'one motta, ba ne len pē'es v. Ka so'one bu motta, baa õ ne mot se'el be'ela la me, ba ne dē'e la. »

Bumbvura nōbığıt sūlūj yela

²⁶ Ka õ yeli ba yee: « Wina'am so'olum wānne buraa ne bvt bumbvura õ pool. ²⁷ Ó ya'a kpē' yu'vñ gbīsit bee õ ya'a neyāa, yu'vñ bee nitēñja, bumbvura la ne bul yi ka dō. Ka õ zī'l la ne ēñ se'em se'em. ²⁸ Tuja menjı ket ka vāata deñjı busit lebığıt kikā'at ka yu'vn pirig, ka wol. ²⁹ Ka ki la ya'a bī'l, kpaata ne nōk kvsu na ke' ba, bala būnup sāña paaya. »

Mutarıt biilif sūlūja yela

(Matiye 13.31-3o2,34; Luk 13.18-19)

³⁰ Ka a Yisa yeli ba yee :« Bo ka tī ne nōk mak ne Wina'am so'olum, bee sūlūj bo ka tī ne sulum pa'alı la? ³¹ Ó wān wuu se'ene ka ba bōon ye mutarita biilif me. Ó pōçt gat bumbvura

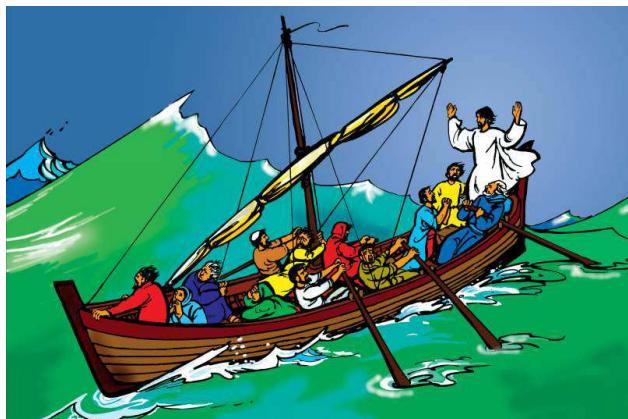
zā'asa ne be dūniyā ni. ³² Amaa ba ya'a bvt v, õ dōctē gat zēet buuri zā'asa ka tōot wil-bera. Ka niis ne yāj te ba tegur v zuk.»

³³ A Yisa da nōk sūls bervgv ne wānne bama me, tō't titi ba ka ba ne yāj wume la vōot wvv ba ne tō'o se'em. ³⁴ Ó bv pa'alı ba se'el se'ela, ka ya'a ke'e ne sūls ma'aa nee. Amaa la ēne õ yā'anjdolipa ma'aa ka õ tō'csit sūls la vōot titi ba sākāne ka õ yiti be ne ba õ kō'okō.

A Yisa ne ke ka sabesvk ma'a la yela

(Matiye 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Daarunna zaam, ka a Yisa yel v yā'anjdolipa yee: « Kellı ka tı loj bēnja gbēevk. » ³⁶ Ka õ yā'anjdolipa bas niripa ka tuj tı kpē āarvñ-kāne ka a Yisa deñum bee v pvvı la, ka ba gaat. Āarvñ seba me da dolı ba. ³⁷ Ka sabesvk titat da'at bervgv tunna, ka kō'omma yeñum kpē'et āarvñ la pe'en õ. ³⁸ Ka a Yisa gbā'a āarvñ yā'aj ne õ kvk v zukvkv gbīsít. Ka õ yā'anjdolipa nee v ka bō'cs v yee: « Kārēnsāama, fv bv yē tı ne bene ye tı kpii? La bv yet if se'elaa. » ³⁹ Ka õ nee ka tās sabesvka ka yel kō'owis la yee: « Ggā'aneme bāalum. » Ka sabesvka ne kō'owis la kpelum gbā'an bāalum. ⁴⁰ Ka õ bō'csı ba yee: « Bo ka

ya zot dabeem? Bo ka ya bu tis mam sūraa? »⁴¹ Ka dabeem da kpē' ba halı. Ka ba bɔ'cs taaba yee: « Bura-kāŋa ē wela wela, halı ka sabesuk ne kɔ'cm la'an sakırı u nɔɔree? »

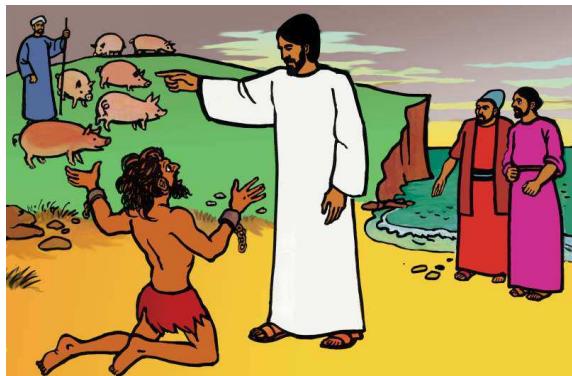
5

A Yisa ne kat sisiris buraa ni la yela

(Matiye 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Ka a Yisa ne õ tuvtumnep paa Zeraza dum tije, Galile bēvňa yā'aŋ. ² Ka a Yisa yi ãarunje la. Ka buraa ka sisiris dol u yi yɔɔri na tu'vs u. ³ Õ da vo me yɔɔri. Ka so' da bu tō'o ne yāŋe lo u baa ne kut-bāna. ⁴ Ba da yiti nök bāna lo u nɔba ne õ nu'us. Ka õ yiti kēs nu'usı bāna la ka kēs kēs nɔba ni bāna la me bas. So' da kei mɔt pāŋ ne naane yāŋ vu. ⁵ Ninteeŋ ne yu'vño, õ yiti gōotē yɔɔri ne zɔɔsi ka pɔ'clum u meŋ ne kuga ka kaasit kūŋ. ⁶ Ka õ ne yē a Yisa ka õ be zāa'v sa la, õ zome tı igil u tɔɔn, ⁷ ka tās yee: « A Yisa, Wina'am õne ke'e turāanna Biiga, boo be mam ne fu svu nee? Ne Wina'am yu'vt, m belume fu me, ye fu da sāası maa. » ⁸ Bala a Yisa da deŋe yel u yee: « Sisiruk be'era yim ka bas buraa la. » Lanna ke ka buraa

la yel wela la. ⁹ Ka a Yisa bɔ'cs u yee: « Fu yu'vree? » Ka buraa la lebus yee: « Mam yuuri bɔɔn Leziō, la vōot ē yee berugv, tı ne zɔ'c la

yela. »¹⁰ Ka õ belume a Yisa ye õ da kat sisiris yiis Zeraza tue laa.

¹¹ Kukutnam bervgu daa be zɔɔ la baba ne ba õbit. ¹² Ka sisiris la belum yee: « Ke ka tı tuŋ tı kpẽ' kukutnamme la. » ¹³ Ka õ sak yee ba tuŋ tı kpẽ' ba ni. Ka sisiris la yi buraa la ni tı kpẽ' kukutnamma, ka ba zã'asa zo zɔɔ la zuka sigi bẽvñu la ka kɔ'om dı ba. Kukutnamma da paa tus ayi. ¹⁴ Bura-bane da gut kukutnamba zo tuŋ tuŋ puví ne tuŋ-kpemes tı tɔ'ɔs se'ene ēňa zã'asa. Ka nirip tuŋ ye ba tı bis bun-se'ene ēňe. ¹⁵ Ba ne paa a Yisa ni la, ba yẽ ka bura-kãne ka sisiris da dol v la zĩ'i nina, ka yẽ fut ka õ yam tek ē svña. Ka dabeem kpẽ' ba. ¹⁶ Ni-bane da be nina ka yẽ bun-se'ene ēňi buraa la ne kukutnamma tɔ'ɔsi ba la ne ēňi se'emma zã'asa. ¹⁷ Ka ba zã'asa yu'vn belum a Yisa ye õ yime ba tue. ¹⁸ A Yisa ne da kpẽ'et ãaruŋe la, bura-kãne ka sisiris da dol v la, belum v yee : « Ke ka m dol if. » ¹⁹ Ka a Yisa bu sake, ka yel v yee: « Kulum, tı yeli fu yi-dim ye, Zurāanna zo fu nimbāalı̄k ka malığı fu ka fu lebig svñā. » ²⁰ Ka buraa la leb, ka tuŋ tı gilik tumes pii la ka ba bɔɔn ye Dekapol la mɔɔn a Yisa ne ēňi se'el zã'asa tı v la. Ka la da di'i ni-bane zã'asa ne da wum wela la.

A Zayiris pɔ'çyɔɔk ne bvpɔk so'one bu mɔt laafı la yela

(Matiie 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Ka a Yisa ne len kpẽ' ãaruŋa loŋ bẽvñu guvta, nirip beregu da la'as na gilig v. ²² Ka buraa arakō ne ē pu'vsuk dook kpẽemma, ka õ yu'vt bɔɔne a Zayiris tūna. Ka õ ne yẽ a Yisa la õ

igil v tɔon, ²³ ka belum v yee: « M pɔ'cycək bẽ'etẽ bɔ̄t kũm, tumma ka nɔki fu nu'us s̄l's v, ka õ yẽ laafi, ne õ tlig. » ²⁴ Ka a Yisa dol v w̄e'ε. Ka nirip berugv dol a Yisa ne ba gilig v ka mikur v. ²⁵ Ka bvpɔk so' da be niripa svv ka lit s̄ee ka la bu gɔ'ra halı yvum pii ne ayi. ²⁶ Õ da yẽ namisuk berugv tuma dum ni, halı ka sã'am õ ne mɔt se'el zã'asa ka bu yẽ yolisigo. Ka bã'a la kpelum pe'esit. ²⁷ Bvpɔka ne da t̄i wum a Yisa yela la, õ da t̄iñ v ni ka nirip galis halı ka õ s̄c̄s ye õ paa a Yisa yã'añ ne õ s̄l's v fuuk. ²⁸ Ka yeti v sūrū yee: « Baa m ya'a s̄l's v fuuka, m ne yẽ laafi. » ²⁹ Õ ne s̄l's v fuuka , ka zumma kpelum gɔ'. Ka õ bãñ v nigb̄na ni ye wiumma bas v, ka õ yẽ laafi. ³⁰ Nina bala ka a Yisa bãñ ye pãñ yi v ni, ka ge'ε b̄is niripa gilig, ka bɔ'çs yee: « Anɔ'ɔn s̄l'si m fuugoo? » ³¹ Ka õ yã'añdolipa lebis v yee: « Fu ne yẽ ka nirip berugv mik fu wāna la, ka fu bɔ'çsít ye, anɔ'ɔn s̄l's fuu? » ³² Ka a Yisa b̄is gilig ye õ bãñ so'one ēñ wela la. ³³ Amaa bvpɔka ne deñem mi'i se'ene ēñ v la, õ tume na kırut ne dabeem ka igil a Yisa tɔon tɔ'çs v sura zã'asa. ³⁴ Ka a Yisa yel v yee: « Bvpɔ'kaa, fu ne t̄is mam sura la yela fu yẽ laafi. Kulum ne sūma'asum, ka mɔt nimma'asum.»

³⁵ Ka õ ne nan be nina tɔ'cta, nirip yi a Zayiris õ ne ē Zuif dum p̄v'vsuk dook kp̄eema yiri na yel v yee: « Fu pɔ'cycəka kpiya. Bo ka fu ke ka kärënsäamma len namesit tunnaa? » ³⁶ Ka a Yisa bu

kelisi ba ne yet se'el laa, ka yel Zuif dum pu'vsuk dook kpēema yee: « Da zo dabeem, tisum sira ma'aa. » ³⁷ Ka ne a Yisa da bu ke ka so' dol vu, ka ya'a ke'e a Pleyet ne a Zak ne a Zā õne ëe a Zak pitu laa. ³⁸ Ka ba ne paa Zuif dum pu'vsuk dook kpēema yiri la, õ yē ka nirip berugv la'as vuut ka kaasit, ka fabun halu. ³⁹ Ka õ kpē', ka yeli ba yee: « Boo so'o ka ya vuut ka kaasit welaa? Bupūnja bu kpii, õ gbīsítē. » ⁴⁰ Ka ba la'ar v. Ka õ yiis niripa zā'asa, ka dol bii la ba' ne õ ma ne õ yā'anjdolib atā' la kpē' bupūnja ne be zī'i-se'e la. ⁴¹ Ka õ gbā'a bii la nu'uk ka yel v yee: « Talita kumi. » La

gbīn ëne yee: « Bupūn-bila, mam yet if ye, dōcm. » ⁴² Ka õ kpelum dōc tun. Ó da mōri yvum pii ne ayi. Ka la di'i ba halu berugv.

⁴³ Amaa a Yisa da

kpā'ame ba ye, ba mi'i ka ba ne yel so', ka yel yee: « Tisume bii la dup ka õ dī. »

6

Ba zā'as a Yisa Nazaret tuje

¹ A Yisa da bas tuj-känna ka leb Nazaret õ meñ tuje. Ka õ yā'anjdolipa dol v. ² Ka Zuif dum vo'osuk daat ka õ kpē' ba pu'vsuk doot siñ pa'aluk. Ka la di'i ni-bane wum v pa'aluka

zā'asa. Ka ba bɔ̄ɔ̄süt taaba yee: « Bura-kāŋa yē pa'aluk-kāŋa yaanee? Ka õ ēŋj wela yē yam-kāŋaa? Ka õ ēŋj wela tum tuum-yāluma-bamaa? ³ Ō ke'ε dakpe'eraa? Ō ke'ε a Maari biigaa, ka a Zak ne a Zooz ne a Zud ne a Sūmō ëe õ pitibaa? Ka õ tāp bu be ne tī kpelaa? » Ka ba bu tis v sūraa. ⁴ Ka a Yisa yeli ba yee: « Zī'i -kane zā'asa ka Wūna'am nōre'es tūŋ, ba na'asit v, ka tūgun bu na'asit v, õ menj tūŋ la'an ne õ yiri ne õ buuri nii. » ⁵ Ō da bu yāŋ tum tuum-yāluma ninaa, ya'a ke'ε bā'adnam bē'ela ka õ da nōk v nu'uk pa'alı ba zut, ka ba yē laafı laa. ⁶ Ba ne da bu tī v sūra la yela, la da di'i v me halı. Ka a Yisa gū'v ka tūŋ tūŋ-kūkpemes bane kpe'ε Nazareta ne õ tī pa'an nirip.

A Yisa ne tum v yā'anjadolıp pii ne ayi la yela

(Matiye 10.5-15; Luuk 9.1-6)

⁷ Ō da bōol v tūmtūmne pii ne ayi la na la'as, ka tume ba ayi yi, ka tī ba pāŋ ka ba ne kat sisiris. ⁸ Ō da yeli ba yee: « Da mōri dūb bee tāmpōk bee ligiri bee se'el se'ela, ka ya'a ke'ε dasaat maa nee. ⁹ Pirime ta'ara ka ye fuuk arakō maaa. » ¹⁰ Ka õ len yeli ba yee: « Ya ya'a paa tūŋ-se'ε ka ba de'ε ya ba yiri, ya be nina ka yū'vn tī yi. ¹¹ Zī'i-kane zā'asa ka nirip bu de'ε yaa, bee kelisi ya pā'are, ya yim ka kpa'ası ya nōba tūtān bas nina. Lanna ne pa'alı ba ye ba bu ēŋj sūm. » ¹² Ka yā'anjadolipa yi ne ba tūŋ tī pa'an nirip ye ba basume ba ētuk-be'eta. ¹³ Ka kat sisiris berugv yiis ka ēt kpaam bē'ela sōot bā'adnam berugv zut, ka ba yēt laafı.

A Zā so'one mi'isit nirip kɔ'ɔme la kūm yela

(Matiye 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ A Yisa labaata da saa tuŋ-kāŋ zā'asa. Ka na'ab a Herod wume la. Ka səba yel yee: « A Zā so'one da mi'isit nirip kɔ'ɔme la vo'o. Lanna ke ka pāŋ-tvum-bama me tum v ni. » ¹⁵ Ka səba yee: « La ēne Wīna'am nɔrē'es a Eli leppā. » Ka səba yee: « Ō ēne Wīna'am nɔrē'es wvv Wīna'am nɔdē'esirip-bane da be kvrume sa la. »

¹⁶ Na'ab a Erood da wum wela, ka yel yee: « Ō ēne a Zā, so'one ka mam da fi'i v zuka vo'o na. » ¹⁷⁻¹⁸ Bvn-sə'ene ke ka na'apa da kvv a Zā la ēne wāna. A Erood da dume õ pitu a Filip pɔ'a, ka õ yvut bɔɔn a Erodiyaad. Ka a Zā yel v yee: « La kɛ'e sum ka fv di fv pitu pɔ'a. » Lanna ke ka a Erood tum nirip ka ba gbā'a a Zā lo, ka yo' v sārīga ni. ¹⁹ Ka a Erodiyaad sūut dɔɔ ne a Zā, ka õ bɔɔt ye õ ku v ka gv'vŋ. ²⁰ Bala a Erood da zot a Zā me, boyela õ da mi'i ye õ ēne pvp̄eelum dāan ka me ē sūra dāan, lanna yela ka õ da gur v ye se'el da ēŋ vv. Ō ya'a da kelisır v pā'at, la namesır v me. Baa ne wela me, õ da kpelum kelisır v pa'at ne sūmasum. ²¹ Daat arakō ka Erodiyaad yē sot ne naane ku a Zā. La da ēne a Erood dɔ'om tēet daat, ka õ maal de'ema ka bɔɔl tuja na'anames ne sodas kpēemnam ne Galile ni-bera. ²² Ka a Erodiyaad bvp̄uŋ da kpē' svv wɔ', ka a Erood ne sāamma sūut mas. Ka na'apa yel bvp̄uŋa yee: « Sosum mam fv ne bɔɔt se'el ka m tı fv. » ²³ Ka po ze'el yee: « M ne tı fvv fv ne bɔɔt se'el zā'asa baa la ya'a ēne m so'olumma pvsuka. » ²⁴ Ka bvp̄uŋa yi ne õ tı bɔ'ɔs v ma yee: « M yel v ne m de'ε boo? » Ka õ ma lebis yee: « Yelum ye fv bɔɔtē a

Zā so'one mi'isit nirip kɔ'ɔme la zuk. »²⁵ Ka bvpūŋa kpẽ' tɔ'ɔtɔ ti
yel na'apa yee: « Mam bɔɔt ye fu nɔkɪ a Zā so'one mi'isit nirip
kɔ'ɔme la zuk ĩŋ laaɪ na tɪ m nannanna. »²⁶ Ka na'apa sūut
sã'am halı, ka õ ne po niribı la yela, õ bu bɔɔt ye õ moŋ vv.
²⁷ Ka õ kpelum tum sodaa ye õ tuŋ tɪ fi'i a Zā zugu mɔttā. Ka õ yi
tuŋ sãrıga ni tɪ fi'i a Zā zuk,²⁸ ĩŋ laaɪ mɔt na tɪ bvpūŋa, ka õ mɔt
tɪ tɪ v ma.²⁹ Ka a Zā yã'anjdolipa wum, ka tuŋ tɪ nɔk v kümma tɪ
mum.

A Yisa dús nirip berugv

(Matiye 14.13-21; Luk 9.10-17; Zā 6.1-14)

³⁰ Ka a Yisa yã'anjdolipa lebı na la'as taaba õ ni, ka tɔ'ɔs vv ba
ne daa ēŋ se'el ka daa zãmes se'el zã'asa.³¹ Ka nirip berugv me
be nina, ka sëba tunna, ka sëba lebit. Lanna ke ka a Yisa ne õ
yã'anjdolipa bu yē ya'a du. Ka õ yeli ba yee: « kelı ka tɪ yi paalv
ne tɪ tuŋ zĩ'i-kâne ka nirip kei ka ya vo'os be'ela. »³² Ka bam
maaa yi kpẽ' āarvuje tuŋ zĩ'i-kâne ka nirip kei.³³ Nirip berugv
daa yē bane yit, ka bãŋe ba ne ē ni-sëba, ka yi tuŋ-kânnna zã'asa
tuŋ tɔ'ɔtɔ ne nɔba deŋ a Yisa ne õ yã'anjdolipa paa ba ne we'e
wenjse'e la.³⁴ Ka a Yisa paa ne õ yi āarvuje la, ka yē nirip berugv
ka ba wānne pe'-bane bu mɔt pekuma. Ka õ zo ba nimbõ'vk, ka
pa'alı ba se'elnam berugv.³⁵ La ne tɪ tûna sobita, õ yã'anjdolipa
tuŋ tɪ yel v yee: « Kpela ēne mɔɔi, ka la me sobit,³⁶ kel ka niripa
tuŋ tuŋ puví ne ya'-bane be yamma la tɪ da' düp dı. »³⁷ Ka õ
lebisi ba yee: « Nam meŋ tume ba düp ka ba dı. » Ka ba lebis
bɔ'ɔs yee: « Tɪ tuŋ tɪ da' bodobodo Deniye* kobus ayi mɔtā tɪ ba

ka ba õb bee? »³⁸ Ka a Yisa len bo'csı ba yee: « Ya mɔt bodobodo alee? Tume tı bise. » Ka ba tuj tı bis, ka yee: « Bodobodo anu ne z̄imi ayi be.»³⁹ Ka a Yisa yu'un yel v yā'anjdolipa ye ba ke ka niripa z̄i'in mɔ-maasa la zuk gbila gbila.

⁴⁰ Sèba da z̄i'in

kobuk kobuk ka
seba z̄i'in piisnu-nu.

⁴¹ Ka a Yisa nɔk
bodobodo anu la
ne z̄imi ayi la
gorug bis agola ka
pu'vs Wuna'am
barika, ka gbē'es
bodobodo la tı v

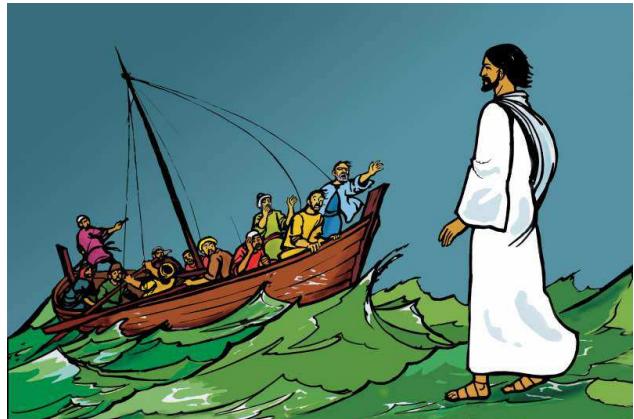
yā'anjdolipa ye ba tot niripa, ka nɔk z̄imi ayi la gbē'es torı ba zā'asa.⁴² Ka ba zā'asa õb tige.⁴³ Ka õ yā'anjdolipa vaa bodobodo ne z̄imi se'ene kpelumma pε'el tı'tit pii ne ayi.⁴⁴ Buraas la ne da õb bodoboro la da ēne tusa anu.

A Yisa ne tı̄n ko'om zuka yela

(Matiye 14.22-33; Zā 6.15-21)

⁴⁵ Lanna yā'aŋ ka a Yisa ke ka õ yā'anjdolipa kpē' ãarvŋ deŋ v tɔɔn loŋ bēvŋja tuj Betsayida. Ka õ kpelum ye õ ke'es niripa ka ba kule.⁴⁶ Õ ne ke'esı ba ka ba kul naa la, õ do me zɔɔ zuk ye v tı pu'vs Wuna'am.⁴⁷ Ka zaam tı ma'a ka ãarvŋja be bēvŋ-tita'ata svvı. Ka a Yisa be guvta õ kō'o kō',⁴⁸ ka yē ka sabesvķ da'at

berugv, ka õ yā'añdolipa bv yāñit gaat ãaarvñaa. Ka beeok tı yo' yëet, ka õ tun nɔba kɔ'ɔmma zuk we'ε paari ba ni bɔɔt ye v gāñi ba gaat.⁴⁹ Ka õ yā'añdolipa yē v ne tun kɔ'ɔmma zuka, ka tē'es ye la ēne kpi'im, ka kaasit kūñj.⁵⁰ Bala ba zā'asa yē v ka dabeeem kpē ba berugv. Tɔ'ɔtɔ ka õ yelı ba yee: « Mɔru sūkpevn̄ ka la ēne mam. Da zoı dabeeem! »⁵¹ Ka kpē' ãaarvñja pvv ka sabesvka gɔ'ɔ. Ka la di'i ba berugv.⁵² Boyela ba sūyā ne digilumma keme ka ba bv yāñ bāñ bodobodo la tuvm-yāluma la vōore.

A Yisa ne ke ka nirip paam laafı Zenezaret tuñi la yela

(Matiye 14.34-36)

⁵³ Ka ba loj mɔ'ɔta ne ba paa Zenezaret tuje ka lo ãaarvñja ze'el.

⁵⁴ Ba ne da kpelim yi ãaarvñje la, ka nirip bāñ a Yisa tolıbi,⁵⁵ ka ne ba tuje tɔ'ɔtɔ gilig tuja zā'asa ze bā'adnam ne gbā'a bā'asa zut tat tuje ba ne wum ye a Yisa be zī'i-sé'e la zā'asa.⁵⁶ Ka a Yisa ya'a da tuj zī'i se'e zā'asa, tuj-kukpeñ bee tuj pvvı, ba zeetē bā'atnam tun wevñ-se'ene ka niripa yıtı la'asita ne ba tı gbā'ali ba, ka belim v ye õ ke ka bā'atnamma sı'ıs v fuuka nɔɔt. Ka bane zā'asa ne da yāñ sı'ıs v fuuk nɔɔta yët laafı.

Yaanam malıma ne se'ene ket ka nit lebığ dā'at dāana yela

(Mat 15. 1-9)

¹ Farizē dum ne gbāvñmi'irip-sebune yi Zeruzalem na la da la'as na gilig a Yisa, ² ka yē ka õ yā'añdolıp-seba dit dub ne nu'us ne ke'e sum, boyela ba bu pēe ba nu'us wuv Farizē dum ne yití pēe se'em ka naan dı laa. ³ Farizē dum ne Zuif dum zā'asa bu dit dub, ka bu pēe ba nu'us wuv ba yaanam malıma la ne pa'an se'emmaa. ⁴ Baa ba ya'a yi da'aı kule, ba bu dit dubo ka ya'a ke'e ba pēeme ba nu'use wuv malıma la ne yet se'emmaa. Ba len mɔrı malvñ-seba pēeri ba wāma ne ba yoya ne ba kut dugut. ⁵ Ka Farizē dum ne gbāvñmi'iripa bɔ'cs a Yisa yee: « Bo ka fu yā'añdolipa bu dolı tı yaanam malıma laa, ka dit ne nu'us ne ke'e sum? » ⁶ Ka a Yisa lebısı ba yee: « A Ezayı ne da de'e Wına'am tɔ'cm tıs niripa, la ē sıra ye nam zāmdıumma yela ē wuv Wına'am ne yel se'emma yee:

“Ni-bama na'asıt mam ne ba nogbāna tɔ'cm
ka ba sūyā zāa ne mam.

⁷ Ba ne ye ba na'asıt mamma la ēne neem;
boyela ba pa'alvuka ēne nisaalıp bun.”

⁸ Ya nɔk Wına'am noot-zelvuka bas ka dol nisaalıp malıma. »

⁹ Ka a Yisa len yeli ba yee: « Ya zā'as Wına'am noot-zelvuka ka tugun sakıt dolı ya menj malıma. ¹⁰ A Moyiis da gulus yee, Wına'am yel yee: “ Na'asume fu ba' ne fu ma.” Ka len yel yee : “ So' ya'a tv v ba' bee õ ma, see ba kv v.” ¹¹ Ka ya'a ē namma,

nam pa'an yee: “ So' ya'a yel v ba' bee v ma ye bvn-se'ene ka
möt ye sōŋı fv la ēne kɔɔbā” (la gbīn ēne yee Wīna'am bvn),
¹² la ke'ε tūlai ye õ ēŋ se'el sōŋ v ba' ne õ ma ya'asa. ¹³ Ne'e ke ka
ya dolı ya meŋ malıma ka bıs Wīna'am nɔɔt-zelvka ka la ē
neem. Ya ēt se'lnam bervgv ne wān wela. »

Lanne ket ka nit lebığıt dā'at dāana yela

(Matiye 15.10-20)

¹⁴ Ka a Yisa bɔɔl niripa ya'as, ka yelı ba yee: « kelesume mam
svñjā, ka gbā'a la gbīn. ¹⁵ Se'el kei kpē'et nisaal pvvı ket ka õ ē
dā'at dāana. Amaa se'ene yit nisaal sūuri na la ket ka õ ē dā'at
dāan. [¹⁶ So'one wum tɔɔ-kāŋjā õ kelisum svñjā.] » ¹⁷ Ka õ yi
niripa svv kpē' yiri. Ka õ yā'aŋdolıp bɔɔs v sūluŋa gbīn. ¹⁸ Ka õ
lebus bɔɔsı ba yee: « Nam me yam bv likee? Ya zı'i ye se'el kei
kpē'et nisaal pvvı sit ket ka õ ē dā'at dāana. ¹⁹ La ne kpē' v pvvı
ka yi v ningbīna ni ka lee kun kpē' v sūurinee. » (Ö ne yel wela
la pa'an ye düp bv ket ka so'o lebığıt dā'at dāana, nisaal tō'on di
düb buuri zā'asa.) ²⁰ Ka õ yel yee: « La ēne se'ene yit nisaal ni na
la ket ka õ ē dā'at dāan. ²¹ Bvn-be'et bama zā'asa yitı nisaal
sūuri na: Yalum-tvuma ne na'ayiim ne nikvvt ne ²²pɔɔsāvŋ ne ni
-tv'vt ne bumbugusum ne bibe'elum ne da'alum ne fvfu'um ne
yu'vsāvŋ ne tit'a'lum ne zu-lebin- tvuma. ²³ Bvn-be'et-bama
zā'asa yitē nisaal sūuri na, ka ket ka õ lebığıt dā'at dāan. »

Bvpɔka-kāne ke'e Zuif nita tis sūra yela

(Matiye 15.21-28)

²⁴ Ka a Yisa yi bal-kānna tuŋ paa Tūr tuŋe, ka kpē' yiri, ka bu
bɔɔt ye so' bāŋ ye õ be ninaa. Amaa, õ daa kvn yāŋ sɔ'c v meŋa.

²⁵ Bvpɔka so' da be nina mɔr v bvpūŋ ka sisiruk dol v. Ka õ wum
a Yisa yela, ka tuŋ tı igil v tɔɔn. ²⁶ Ka belum a Yisa ye õ karum
sisiruka yiis v bii la ni. Bvpɔka da ēne Gerek dum buuri ka ba
dɔ'c v Fenisi tuŋ ne be Siiri

so'olume. ²⁷ Ka a Yisa lebis v
yee: « La bu nat ye ba nɔk biis
dūp tı baase, asee biis la deňi
dı tige. » ²⁸ Ka bvpɔka lebis v
yee: « Sira, m Zurāana, ba-
bane bee ba naap tɔɔnna dıtē
dızōra-bane ka biis la dıt ka

la ka'asita. » ²⁹ Ka a Yisa yel v yee: « Fu ne lebis se'emma yela,
kulum, ka sisiruka bası fu bii la. » ³⁰ Ka bvpɔka lep kul paa yē
ka õ bii la gbā'a ka sisiruka sit yi ka bas v.

A Yisa ne ke ka buraa ne ē tubkpura ne gūka len wum ka pa'ata yela

³¹ Ka a Yisa bas Tūr tuja ka dol yi Sıdō ne times pii la ka ba
bɔɔn ye Dekapola, len lep paa Galile mɔ'ɔri. ³² Ka ba mɔt buraa
tu v ni na ka õ ē tubkpura ka len ē gik. Ka ba belum a Yisa ye õ
nɔk v nu'uk pa'al v zuk. ³³ Ka a Yisa mɔt v yi kükpeŋ ka nɔk v
nu'ubibis tvm v tuba ni, ka tubis nintōot iŋ v nu'uŋ, ka nɔk si'is

buraa la zilim, ³⁴ ka bis agola, ne ò sîim, ka yel buraa la yee: « Effata. » (La gbîn ène yee: yo'om.) ³⁵ Tɔ'ɔtɔ ka ò tuba la yo'o, ka ò zilumma me lak, ka ò tɔ'ɔt sunja. ³⁶ Ka a Yisa yel niripa ye ba da ke ka so' bâje la yelaa. Ò ne da yel ye ba da yel so' la yela la, niripa zâ'asme ka moone la. ³⁷ Ka la di'i ba halı ka ba yee: « Ò ët se'el woo sum, ka la'an ket ka tubkpıra wum ka gîgis tɔ'ɔt. »

8

A Yisa ne dûs nirip tusa anaası la yela

(Matiye 15.32-39)

¹ Daat-se'et ya'as ka nirip berugu len tûna la'as a Yisa ni. Ka dùp da këi ka ba ne dù. Ka a Yisa bçol v yâ'añdolipa, ka yeli ba yee: ² « Niripa wâna la môt mam nimbô'uk boyela la paa daba atâ' ka ba be ne m ka bu yê se'el dù. ³ Ba sëba yime tuj zâav na, mam ya'a bası ba ka ba kul ka bu dù, ba ne tû vip kom sot. » ⁴ Ka ò yâ'añdolipa bç'os v yee: « Tû ye tû yê dùp yaane tûs nibama zâ'asa moçî kpelaa ka ba dî tige? » ⁵ Ka ò lebis bç'osı ba yee: « Ya môt bodobodo alee? » Ka ba lebis yee: « Ayçpoi. » ⁶ Ka ò yel niripa ye ba zî'inim tûje. Ka ne ò nök bodobodo ayçpoi la pu'vs Wuna'am barîka, ka gbë'estı ba tûs v yâ'añdolipa ye ba tot niripa. Ka ba tot. ⁷ Ka ba me da môt zîmbibis be'ela. Ka a Yisa pu'vs Wuna'am barîka, ka yel v yâ'añdolipa yee: « Nökume torı niripa me. » ⁸ Niripa da dûme tige ka ò yâ'añdolipa vaa dî-kâne kpelumma pe'el tû'ırı ayçpoi. ⁹ Niripa ne da dùpa, buraas la da paa nirip tusa anaası, ka a Yisa bası ba ka ba kul. ¹⁰ Ka ò ne ò

yã'añdolip kpẽ' ãarvñ tuñ Dalmanuta tuñ.

Farizẽ dum ne ba zãmma yela

(Matiye 12.38-42;16.1-4)

¹¹ Ka Farizẽ dum seba tûna ye ba kpãs a Yisa bis, ka boçt ye õ maal bun-yâluma ne sít yit Wîna'am ni na ka ba dol nina gbã'a v. ¹² Ka a Yisa sî'im halı, ka bo'cs yee: « Bo ka zâmaan-kâňa nirip boçt ye ba yê bun-yâlumaa? Sîra ka m yeti ya yee: zâmaan-kâňa nirip kun yê bun-yâlumaa. » ¹³ Ka bası ba ka len leb kpẽ' ãarvñ tuñ loj bêvñja guvt.

Farizẽ dum dâbîn zâmesvka yela

(Matiye 16.5-12)

¹⁴ Ka õ yã'añdolipa da tâm ka bu mó bodobodo ãarvñ laa. Ba da móri arakõ ma'aa. ¹⁵ Ka a Yisa sâ'alı ba yee: « Gu'usime ne Farizẽ dum ne a Erood dâbînna. » ¹⁶ Ka ba pâ'at tut taaba yee: « Tun ne bu mó bodobodo la yela ka õ yel wela la. » ¹⁷ Ka a Yisa da bâñe ba ne tç'ot sel la yela, ka bo'csı ba yee: « Bo ka ya tç'ori ya ne bu mó bodobodo la yelaa? Nam bu bâñee, bee ya bu gbã'a la gbîn nee? Ya Yam bu tûvmaa? ¹⁸ Ya mó nini, ka bu yëtaa? Ka mó tuba, ka bu wummaa? Ya bu tëraa? ¹⁹ Mam ne da gbë'es bodobodo anu tûs nirip tusa anu la, ya da vaa bodobodo se'ene kpelimma pe'el tû'ir ale? » Ka ba lebis yee: « Tû'it pii ne ayi. » Ka õ len bo'csı ba yee: ²⁰ « Mam ne daa nok bodobodo ayçpoı ne m tot nirip tus anaasi la, tû'ir ale ka ya da vaa se'ene kpelimma? » Ka ba lebis yee: « Tû'ir ayçpoı. » ²¹ Ka õ bo'csı ba

yee: « Ya nan kpelum bu gbā'a la gbīn nee? »

A Yisa ne ke ka zo'cm yēt Betsayida tūje la yela

²² Ka ba paa Betsayida. Ka nirip mot zo'cm tūna belum a Yisa ye
ō sī'līs v. ²³ Ka a Yisa ve'e v yi tūja kukpenj ka tūbus nintōot īj
buraa la nini ni, ka nōk v nu'us
pa'al zo'cmma zuk, ka bō's v
yee: « Fu yēt se'elaa? » ²⁴ Ka
buraa la dōo ō zuk ka yee: « M
yēt nirip ka ba wānne tūs me ka
ne ba tun. » ²⁵ Ka ō len nōk v
nu'us pa'al buraa la nini zuk. Ka
buraa la bīs kū. Ka ō nini la lak.
Ka ō yēt se'el woo suŋa. ²⁶ Ka a Yisa yel v yee: « Kulum ka da lep
tūja puví nee. »

A Pīyeetpa'alı a Yisa ne ē so'

(Matiye 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Ka a Yisa ne ō yā'anjdolipa tūj Sezaare tūmes ne be a Filip
so'olume. Ka ō bō'csı ba sōrī yee : « Niripa yet ye mam ēe
ano'cnee? » ²⁸ Ka ba lebis yee: « Sēba yet ye fu ēne a Zā so'one
da mi'isut nirip kō'ome la. Ka sēba ye fu ēne a Eli. Ka bam ye fu
ēne Wīna'am nōde'esırıpa nırı arakō. » ²⁹ Ka ō bō'csı ba yee: « Ka
nam ye mam ēe ano'cnee? » Ka a Pīyeet lebis yee: « Fu ēne
Masıya la, » (ōne ka Wīna'am gāñ ye ō fāa v niripa.) ³⁰ Ka a Yisa
yeli ba yee: « Mi'i ka ya ne yel so' m yela. »

A Yisa ne tɔ'ɔri õ namesuk ne õ kūmma yela

(Matiye 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Ka a Yisa pĩ'il pa'an v yã'aŋdolipa yee: « Asee ka Nisaal Bii la names berugv ka tuŋa kpẽemnam ne Zuif dũm maanmaalip kpẽemnam ne gbäuŋmi'irip zã'as v, ka ku v. Amaa õ ne vo'o la daba atã' daat. » ³² Õ da yeti ba ne wela pa'anı ba yãui. Ka a Piyeet dol v yi kükpeŋ, ka tãs v yee õ da yet welaa. ³³ Ka a Yisa ge'e bïs v yã'aŋdolipa ka tãs a Piyeet yee : « Lemme m yã'aŋ sai, a Sütäänaa. Fu ta'asuka ēne nisaal ta'asuk ka ke'e Wïna'am bune. » ³⁴ Ka õ bɔɔl niripa ne õ yã'aŋdolipa la'as, ka yeli ba yee: « So' ya'a bɔɔt ye õ dol mam, asee õ ki'is v meŋ bɔɔrum, ka sak namesuk daat woo wuu nit ne nɔk v kũm dapuura buk dol mam. » ³⁵ « Ni-kâne bɔɔt ye õ gu'u v yõvot, õ yõvota ne boi. Amaa ni-kâne bas v yõvot mam yela ne laba-suŋja yela, ne yẽ v yõvot. ³⁶ So' ya'a yẽ dñuniyã-kâŋja la'at zã'asa ka bv yẽ yõvoree la yõot ë boo? ³⁷ Se'el kei ka nit ne nɔk tek v yõvoree. ³⁸ So' ya'a zo yãŋ mam yela ne m pa'alvka yela zĩŋ-kâŋja niripa ne ë po'cšäŋj ne t̄vum-be'et dñimma tɔɔnee, Nisaal Bii la me ne zo v dãana yãŋ sãŋkâne ka õ ne t̄i leb na ne õ Ba' Wïna'am na'am pãŋ, ne õ maleknamma. »

9

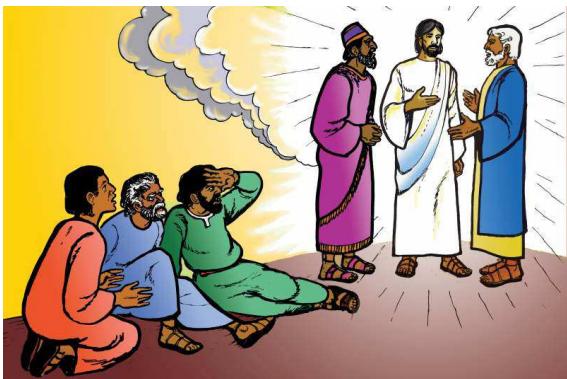
¹ Ka õ yeli ba yee: « Asira ka m yeti ya ye, ni-seba be ya suvı kpela ka kvn kpii, asee ka ba t̄i yẽ Wïna'am na'am ne sigitã ne pãŋ-tuta'at. »

A Yisa ne tek ka yā'ata yela

(Matiye 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Daba ayɔɔbı ne gaata, a Yisa bɔɔlı a Piyęet ne a Zak ne a Zā ma'a ka ba dol v tuŋ tı do zɔ-tūta'at zuk. Ka a Yisa tekı ba nindaai. ³ Ka ò fut yā'at pıl pıl ka pelig faruu. So' kei dūniyā-kāṇa ni ne yāŋ pée fuuk ka la yi ka pelig welaa.

⁴ Ka ò yā'anjolipa yē a Eli ne a Moyiis ka ba nee nina na, ka tɔ'ot ne a Yisa. ⁵ Ka a Piyęet yel a Yisa yee: « Kārēnsāama, la ē sum ye tı pa' kpela. Ke ka tı ti' sугa atā', ne

tı tı fu arakō a Moyiis arakō a Eli mee arakō. » ⁶ Dabeem ne da kpē'e ba berugv la yela ke ka a Piyęet zı'l ò ne yet se'em, lanna so'o ka ò yel wela la. ⁷ Ka sagbāvŋ maasum tūna sūsı ba. Ka kükot yi sagbāvŋa ni na yel yee: « Ne'eja ēne mam bi-nojüt. Kelisume ne ò tɔ'om. » ⁸ Ka ba ne ye ba bıs svŋa la, ba bv yē so'o, ka a Yisa maaa be ne ba. ⁹ Ba ne yi zɔɔ la zuk sigitā la, ka a Yisa yeli ba yee: « Mi'i ka ya ne yel so' ya ne yē se'el la. Sinni ka Nisaal Bii la tı kpi ka vo'o na. » ¹⁰ Ka ba sak ò ne yel se'el la, ka yu'vn bɔ'csit taaba yee: « A kpi ka vo'o na la gbīn ē boo? »

¹¹ Ka ba bɔ'cs a Yisa yee: « Bo ka gbāvŋmi'iripa yel yee a Eli ne deŋ Fāata ka Wına'am da kāapa tı naa? » ¹² Ka ò lebıstı ba yee: «

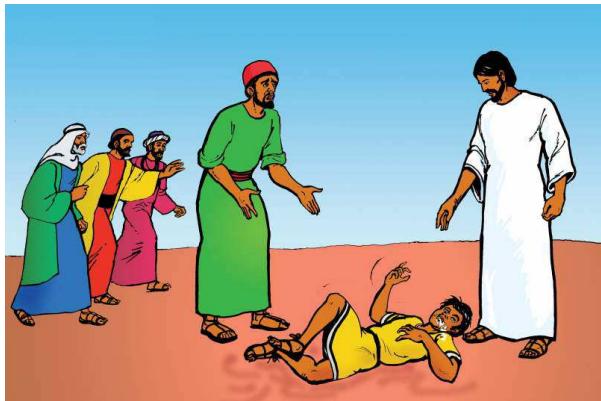
Asıra, a Eli ne deñe tūna maal se'el woo. Ka bo ka la sob Wūna'am gbāvñje yee, Nisaal Bii la ne names berugv halı ka ba ne'es vv? ¹³ Amaa m yeti ya yee a Eli dejem tūna. Ka niripa ēñ v ba ne bōöt se'em. Ka la ē wvv ba ne da gulis Wūna'am gbāvñje õ yela se'emma. »

A Yisa ne kat sisiris yiis büribinj ni la yela

(Matiye 17.14-21; Luk 9.37-43)

¹⁴ Ka ba leb v yā'añdolıp-bane da kpelumma ni, ka yē nirip berugv ka ba giligi ba. Ka gbāvñmi'irip-seba wē'et nō-kpe'ema ne ba. ¹⁵ Niripa ne da yē a Yisa la la da di'i ba me. Ka ba zo tū pū'vs v. ¹⁶ Ka a Yisa bō'cs v yā'añdolipa yee: « Ya pa'a wē'erı nō-kpe'ema ne gbāvñmi'iripa bo yelaa? » ¹⁷ Ka nit arakō lebis yee: « Pa'ana, mam bii ka sisiruk dol v, ka õ gigilum, lanna ka mam dol v na. ¹⁸ Sisiruka ya'a yiti dōo v, õ lubur v me, ka nintōpuut yit, ka õ gū'it yīni, ka tēer v meñ ē gameri. Lanna la ka m mōt v na sosı fu yā'añdolipa ye ba kat sisiruka bas, ka ba bu yāñjee. » ¹⁹ Ka a Yisa yeli yee: « Woo, zāmaan-kāña nirip ne bu tit Wūna'am sūra, m ne be ne ya paa daba aleę? Ya bōöt ye m mōrugu m meñ ne ya haalı tū paa sāñ-kānee? » Mōrı bii la na. ²⁰ Ka ba mōr v na. Sisiruka ne kpelum yē a Yisa la, õ lub bii la me. Ka õ bilim ka nintōpuut yit v nōcrı. ²¹ Ka a Yisa bō'cs bii la sāam yee: « Sisiruka ne dol v la, la yuu yaa? » Ka õ lebis yee: « Õ biilime sat. » ²² « Sisiruka yiti lub v me bugume bee kō'cme bōöt ye õ kv v. Fu ya'a ne yāñ sōñe tū fu zo tū nimbō'vk ka sōñe tū. » ²³ Ka a Yisa lebis yee: « Bo ka fu yel yee: “Fu ya'a

tō'oyā'aa?" Wūna'am tō'o ēŋ sē'el woo tūs so'one tū vū sūra. » ²⁴ Ka bii la sāam lebus kpe'vñjū yee: « Mam tūs sūra, amaa pē'ësum tūs sūra ka m tūs-sūra la pōctē. » ²⁵ Ka a Yisa ne yē ka nirip la'asur vū ni na la, ka õ tās sisiruka yee: « Sisiruk-kāne ket ka nit lebigit gūk ne tūb-kpūraa, yim ka bas bii la, ka da len lebūna, dol vv. » ²⁶ Ka sisiruka kaas kūŋ, ka lub bii la tuŋi be'et be'et ka naan yi. Ka bii la wāne kūmma. Ka niripa bervgū yel yee: « Õ kpime. » ²⁷ Ka a Yisa gbā'a vū nu'uk tak vū, ka õ dōc zē'ë. ²⁸ Ka a Yisa leb kul yiri, ne õ ēe vū kō'okō ne vū yā'aŋdolipa ma'aa ka ba bō'cs vū yee: « Bo ka tūn pa'a bu yāŋ kat sisiruka yiisee? » ²⁹ Ka õ lebus yee: « Ya'a kē'ë ne Wūna'am sosvgo, sē'el kēi ne yāŋ kat sisiri-kāŋa buuri yiisee. »

A Yisa len tō'or vū kūm ne õ vo'ot yela

(Matiye 17.22-23; Luk 9.43-45)

³⁰ Ka ba zē'en nina dol Galile tuŋē gaare. A Yisa da bu bōct ye so' bāŋe õ ne be wēŋsē'ëa. ³¹ Ka õ daa pa'an vū yā'aŋdolipa yee: « Ba ne gbā'a Nisaal Bii la nōk īŋ nirip nu'usī. Ka ba ku vū. Amaa la daba atā' daat õ ne vo'o ka bas kūm. » ³² Ba da bu bāŋ tō'or-kāŋa gbīnne, ka zot dabēem ne ba ne naane bō'cs vū.

Anɔ'ɔn ne tɔ'on ë tı kpẽemaa?

(Matiye 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Ka ba tuŋ tı paa Kapeenawum, ne ba kpẽ' yiri. Ka a Yisa bɔ'ɔs v yã'anjdolipa yee: « Ya pa'a wẽ'et nɔ-kpẽ'ema sɔrı la boyelaa? »

³⁴ Ka ba s̄in, boyela ba pa'a wẽet nɔ-kpẽ'ema ne taaba so'one ne ë kpẽeme ba svvı. ³⁵ Ka a Yisa zĩ'in ka bɔɔl v yã'anjdolip pii ne ayi la, ka yeli ba yee : « So'one bɔɔt ye õ ë tɔɔn dãan, õ nɔkume õ meŋ ëŋ yã'anjdã'an, ka ë so' woo tumtun. » ³⁶ Ka õ mɔt bibil na ze'elı ba svvı, ka nɔk õ nu'us kɔk v, ka yeli ba yee: ³⁷ « So'one wusa ne dɛ'e bi-kãŋja turāan mam yela, õ dɛ'ene mam meŋ, ka õne dɛ'e mam meŋ, bu dɛ'e mam maaa nee, amaa õ dɛ'ene õne tum mamma. »

So'one bu zã'ası tı, sakı tı me

(Luk 9.49-50)

³⁸ Ka a Zã yel v yee: « Kärënsääama, tı daa yẽ buraa ka õ morı fv yu'ut kat sisiris, ka õ ne bu tum ne tı la yela, ke ka tı yel v ye õ basum. » ³⁹ Ka a Yisa yeli ba yee: « Da gırığı ne õo, boyela so'one tum tum-yälüma ne mam yu'uta, kvn len wẽrik tɔ'c be'et mam yelaa. ⁴⁰ So'one bu kısırı tı, ëne tun nit. ⁴¹ Asıra ka m yeti ya yee, so'o ya'a tı ya kɔ'ɔm ka ya nu, ya ne ë Masıya niripa yela, õ dãana kvn gu'vg v yɔɔre. »

Da pã'as so' kpẽ'es tumm-be'et pvvı nee

(Matiye 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² Ka a Yisa yel yee: « So'one ke ka bibi-bama ni arakõ ne tı

mam sıra la tvm tvvm-be'et, ba ya'a nɔkɪ ne ne-tıta'at lo v
 ningoot ka lob v bas a tev̄k kɔ'cme sõ'o sıbigit se'ene ka õ ye õ
 paamma. ⁴³ Ka fv nu'uk ya'a ne ke ka fv tvm tvvm-be'et, fv
 fi'ime la bas, boyela la ē sv̄m ka fv kpẽ' Wına'am yırı ne
 nu'uyıwŋ, gat fv ne naane mɔt nu'us ayi ka kpẽ' bugu-tuŋ se'ene
 dıt ka bu kpıñjra. [⁴⁴ Nina la ka zūzūyā dıt nirip ka bu kpiira ka
 bugumma bu kpıñjra.] ⁴⁵ Ka fv nɔ'çt ya'a ne ke ka fv tvm tvvm-
 be'et, fv fi'ime la bas, boyela la ē sv̄m ka fv kpẽ' Wına'am yırı ne
 nɔ'çyıwŋ, gat fv ne naane mɔt nɔba ayi ka ba nɔk if lob bas bugu
 -tuŋ. [⁴⁶ Nina la ka zūzūyā dıt nirip ka bu kpiira ka bugumma
 bu kpıñjra.] ⁴⁷ Ka fv nif ya'a ne ke ka fv tvm tvvm-be'et, fv
 kpıkume la bas, boyela la ē sv̄m ka fv kpẽ' Wına'am so'olume ne
 nif arakō gat fv ne naane mɔt nini ayi ka ba lob if bas bugu-tuŋ.
⁴⁸ Nina la ka zūzūyā dıt nirip ka bu kpiira, ka bugumma me bu
 kpıñjra. ⁴⁹ Ba ne mak so' woo ne bugum ye ba ke ka õ lebık yāu
 ka ē sv̄m wvv ba ne nɔkit yaarum yugısıt zēet se'ema. ⁵⁰ Yaarum
 ēne bun-svŋ, amaa yaarum mimiluk ya'a yi, so' ye õ ēŋ wela len
 maal mimilukaa? Ēe wvv yaarum ne mɔt mimiluk se'ema ka
 mɔrı sūmaasım ne taaba. »

10

Pɔ'a bastb yela

(Matiye 19.1-12; Luk 16.18 10)

¹ Ka a Yisa bas bal-kānna ka tuŋ Zude so'olum ne be Zurvdē
 mɔ'cta guvt. Ka nirip bervgv len la'as v ni na. Ka õ pa'an ne ba

wuu õ ne yiti ët se'emma. ² Ka Farisë dum sëba tuna ye ba kpäs v
bis, ka bo'cs v yee: « Buraa tat noot ye õ lebis v po'a bee? » ³ Ka
õ lebis bo'csı ba yee: « A Moyiis da tı ya no-zel boo? » ⁴ Ka ba
yel yee :« A Moyiis da sak ye, ba gulis basuk gbäun tı v ka tar v
ti lebise. » ⁵ Ka a Yisa yeli ba yee: « Ya süyä ne kpë'em halı, ka
ya bu sak de'e pa'aluka ke ka a Moyiis da gulis no-zel-käňa tı
ya. ⁶ Amaa sâse'ene ka Wina'am da maal düniyä la, õ da maalı
buraa ne bvpök. ⁷ Ka yel yee: “Wela yela ka buraa ne bas v ba'
ne õ ma ka la'as ne õ po'a. ⁸ Ka ba len ke'e ayii, amaa ba lebigë
arakö”. ⁹ Wina'am ne la'as se'el la, mi'i ka nisaal ne weligi la. »
¹⁰ Ka ba ne kpë' yiri la ka õ yä'anjdolipa bo'cs v õ ne yel se'el la
gbïn. ¹¹ Ka õ yeli ba yee : « Buraa ya'a kar v po'a bas ka toom di
po'a, õ ënjë be'et wuu õ ne nan gbä'an nit po'a. ¹² Wela mee,
bvpök ya'a bas õ sıra, ka toom el buraa, õ me sâ'ame. »

A Yisa ne ïj biis zut baruka la yela

(Matiye 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Ka ba möt biis tui a Yisa ni na ye õ nok v nu'us pa'alı ba zut
ka ïne ba barika. Ka õ yä'anjdolipa zabıt niripa. ¹⁴ Ka a Yisa ne
yë wela la, la bu mas vu.

Ka õ yeli ba yee: « Kelı ka
biis la tu m ni na ka da
zabırı ne baa, boyela,
Wina'am so'olumma ëne
bama taaba bun. ¹⁵ Amenja
ka m yeti ya ye, so'one bu

dε'ε Wīna'am so'olvum yela naana wvv bii laa, õ kvn kpē' la nii. »

¹⁶ Ka ne õ dε'ε biis la, ka nɔk v nu'us pa'alı ba zutı ka kā kā'a-svma tı ba.

A Yisa ne kpā'a la yela

(Matiye 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Ka a Yisa len dɔɔ nɔk v sɔt we'ε. Ka bura-so' zo tu õ ni na igil v tɔɔn, ka bɔ'ɔs v yee: « Kārēnsāam-suŋo, m ne ēŋ wela yē yōvot-kāne ke'ε ba'asvkaa? » ¹⁸ Ka a Yisa lebis bɔ'ɔs v yee: « Bo ka fu bɔɔne m ye ni-suŋjoo? So' kei ē sv̄m ka ya'a ke'ε Wīna'am maaa nee. ¹⁹ Fu mi'i Wīna'am nɔɔt-yelvka ne yel yee: “Da ku niraa, da sā'am so' pɔ'aa bee so' straa, da zuu, da ēŋ ziri kaset dāanaa, da zām niraa, naneme fu ba' ne fu ma.” » ²⁰ Ka buraa la yel v yee: « Pa'ana, mam deñe dol nɔɔt-yelv-k-bama zā'asa m biilime sai. » ²¹ Ka a Yisa bıs v, ka noŋ v, ka yel v yee: « La kpelum bune arakō ka fu naane ēŋje. Tım tı kɔɔst fu mɔt se'el zā'asa ka nɔk ligiri la tıs noŋ dım, ka fu ne yē kpā'am Wīna'am yırı, ka yv'un tına dolı m. » ²² Ka õ ne wıvı wela la, õ sūut da sā'amme ka õ gālume õ nindaa, ka gaat, õ ne mɔt la'at berugv la yela.

²³ Ka a Yisa bıs v yā'aŋdolipa gilig ka yelı ba yee: « La tɔı halı ne bane mɔt araza'as ka ba kpē' Wīna'am so'olvıme. » ²⁴ Ka õ tɔ'ɔmma di'i õ yā'aŋdolipa. Ka a Yisa len yelı ba yee: « M biise, la tɔı halı ka so' kpē' Wīna'am so'olvıme. ²⁵ La ē naana ne yugvı ne naane kpē' kparıp̄im vōorı gat kpā'a ne naane kpē' Wīna'am so'olvıme. » ²⁶ Ka la len di'i ba pε'es. Ka ba bɔ'ɔs taaba yee: « Ka

la ya'a ë wela, anç'on ne tõ'on yë fääree? » ²⁷ Ka a Yisa bïsü ba ka lebis yeli ba yee : « Nisaal kùn tõ'on ëñe laa, amaa Wïna'am tõ'o ëñ la. Boyelaa, Wïna'am tõ'o ëñ se'el woo. » ²⁸ Ka a Piyeet yu'vn yel õ yee: « Bïsuma, tì basume tì ne mot se'el la zã'asa ka dol if. » ²⁹ Ka a Yisa yeli ba yee: « Asïra ka m yeti ya ye, so' ya'a bas v yit bee õ ba'abiis bee õ ma bee õ ba' bee õ biis bee õ pot, mam yela ne Wïna'am laba-svõja yela, ³⁰ õ ne dë'e la gãj wela nɔ'çt kobiga dũniyã kãja wã ni. Õ ne dë'e yit ne ba'abiis ne manam ne biis ne pot nɔ'çt kobuga, ka baa ne wela, õ tõ'o kpelem yë namesuk. Amaa sãña-kâne tunna la, õ ne dë'e yõvot-kâne ke'ë naare. ³¹ Tɔon düm berugv ne leb yã'aŋ ka yã'aŋ düm ne gaat tɔon. »

A Yisa ne tɔ'çt õ kûm ne õ vo'ot yela nɔ'çt atã' dääana

(Matiye 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Ba da be ne sɔri we'ë Zeruzalem, ka a Yisa deje ba tɔon. Ka õ yã'aŋdolipa yam ã'at. Ka dabeem kpẽ' ni-bane da dolı ba la. Ka a Yisa len bɔɔl v yã'aŋdolüp pii ne ayi la leb kükpej ka tɔ'çsi ba lane ne ëñ v, ³³ ka ne õ yel yee: « Tì we'ë ne Zeruzalem. Nina ka ba ne nɔk Nisaal Bii la ne ba tis maanmaal kpẽemnam ne gbävñmi'irip. Ka ba ne tɔ'ç õ yela ku, ye õ nat ne kûm, ka nɔk v ïŋ bane ke'ë Zuif dümma nu'usi. ³⁴ Ka ba ne la'a v ka tûbis nintoot maa v, ka feeb v, ka ku v. Amaa õ ne vo'o daba atã' daat. »

A Zak ne a Zā sosukka yela

(Matiye 20.20-28)

³⁵ Ka a Zebede biis a Zak ne a Zā tuj le'el a Yisa ne ba yel v
yee: « Kārēnsāama tū bōöt ye tū ya'a sos if se'el fu maalı la tū tū. »

³⁶ Ka õ bo'cısı ba yee: « Bo bun ka ya bōöt ye m maal tū yaa? »

³⁷ Ka ba lebus yel v yee: « Fu ya'a tū dītū fu na'am-tita'ata, sakum
ka tū nit arakō zī'in fu dītūñ, ka arakō zī'in fu gobuk. » ³⁸ Ka a
Yisa lebus yeli ba yee: « Ya bu bāñe ya ne sosit se'ela. Ya ne yāñ
names names-se'ene ka ye names laa, bee ya ne sak names wūm
mam ne sak ye names se'em halı tū kpi laa? » ³⁹ Ka ba yel v yee:
« Tū ne tō'on ēñ wela. » Ka a Yisa lebus yeli ba yee: « Asura, ya
ne names names-se'ene ka mam ye m names halı tū kpi la.

⁴⁰ Amaa ke'e maa ye m ke ka so' zī'ini m dītūñ bee m gobuga.
Wīna'am maal bal-banna dīgulē bane tū ye ba zī'in nina la yela. »

⁴¹ Ka õ yā'anjdolıp pii la ne wūm wela la, ba sūut dōome ne a
Zak ne a Zā. ⁴² Ka a Yisa bōöl ba yeli ba yee: « Ya mi'i ye
dūniyā-kāña na'anames dītū ba na'am ka so'o ba nirip ne pāñ ka
tūj ni-titara me mukıt niripa ka ētū ba ne bōöt se'el laa. ⁴³ Amaa
la ke'e wela ne namma. Ni-kāne be ya sūvı bōöt ye õ lebığ ni-
tita'at, la ēne tūlat ye õ lebığı ya tūmtvń. ⁴⁴ So'õne bōöt ye õ
lebık tōon dāana ya sūvı nee, la ēne tūlat ye õ sak lebığ ya zā'asa
dabit. ⁴⁵ Boyelaa Nisaal Bii la bu tūna ye nirip tūm tūs vū, amaa
ye õ tūm tūs nirip, ka nök v yōvot yo' ba sām, ye nirip berugv yē
fāat. »

A Yisa ke ka a Baatime nini yēt

(Matiye 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Ka a Yisa ne õ yā'añdolipa tuŋ paa Zeriko tuŋe. Ba ne yit tuŋa pvvı gat ne nirip bervgv laa, zɔ'cme da zī'i sɔrı la sosıt. Ó yu'vri bɔ̄ne a Baatime, ka ēe a Time buribuj. ⁴⁷ Ka õ ne wum ye la ēne a Yisa õne yi Nazareta, ka õ suŋ tāsít yee: « A Yisa, a Daviid yaanja, zome m nimbō'vk. » ⁴⁸ Ka nirip bervgv tās v yee: « Basum tɔ'cm » Ka õ maligum tās ne pāŋ yee: « A Daviid yaanja, zome m nimbō'vk. » ⁴⁹ Ka a Yisa ze'el ka yel yee: « Bɔ̄clume ne õ na. » Ka ba bɔ̄ol v ka yel v yee: « Kpeñjume fv meñj, ka dɔ̄o ka õ bɔ̄on if. » ⁵⁰ Ka õ lop fuuk bas, ka vasık dɔ̄o ã'asit tɔ'ctɔ we'e a Yisa ni. ⁵¹ Ka a Yisa bɔ̄os v yee: « Fu bɔ̄ot ye m ēŋ bo tı fvv? » Ka zɔ'cmma yel v yee: « M Zurāana, ke ka m yēt. » ⁵² Ka a Yisa yel v yee: « Tum ka fv paam laafı, fv ne tı mam sūra la yela. » Ka zɔ'cmma nini kpelum lak ka õ yēt, ka dol a Yisa sɔta zuk.

11

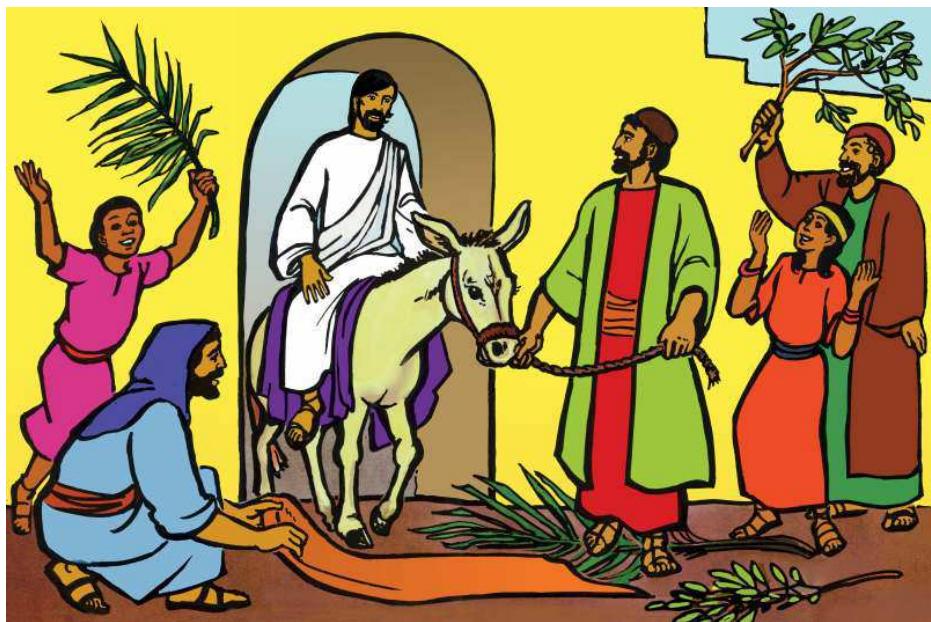
A Yisa kpẽ'et Zeruzalem ne na'am

(Matiye 21.1-11; Luk19.28-40; Zā 12.12-19)

¹ Ka a Yisa ne õ yā'añdolipa tuŋ tı yɔ̄i Zeruzalem ne ba le'el Betfaaze ne Betani, tuŋ-bibis-bane be zɔ-kāne ka oliiv tus be la we'vnj. Ka a Yisa tvm v yā'añdolub ayi ² ka yeli ba yee: « Tume tuŋ-kāne be tɔ̄onna, ka ya ya'a paa ya ne yē buŋ-paalık ka ba lo v ze'el ka so' nam bu bã'a vv. Yirigume ne õ na. ³ Ka so' ya'a bɔ̄osi ya yee: “Bo yela ka ya yirigıt vv?” Nam yelume v yee:

“Zurāanna bɔɔr v, amaa õ ne ke ka ba mɔr v lep tolibi na.” »

⁴ Ka ba tuj tı yē ka ba lo buŋ-paalık so' za'anoori, sɔt kukpeŋ.
Ka ba ne yirigır v la, ⁵ nirip daa ze'e nina, ka bɔ'ɔsi ba yee: «
Nam bene ēŋj̄it boo? Wela ka ya yirigıt buŋ-paalikaa ?» ⁶ Ka ba
lebus wuv a Yisa ne yeli ba se'emma. Ka ba bas ka ba mɔr v
gaare. ⁷ Ba ne mɔr buŋja paa a Yisa ni la, ba nɔkɪ ba fut pa'al v
zuk, ka a Yisa bā'a v. ⁸ Ka nirip bervgv yarigırı ba fut sɔta zuk.
Ka seba kpẽ' mɔɔi ãs tus vāat yarigıt sɔri la. ⁹ Ka ni-bane be tɔɔn
ne yā'anja da tɔ'ot kpẽ'evŋv yet yee: « Hozana! Wina'am yelsvum
be ne õne tunna ne Zurāanna yv'uta. ¹⁰ Wina'am yel-svum be
so'one tūna ye õ du tı yaab a Daviid na'amma zuk. Hozana!

Na'assı ëne Wina'am ne be agol la bun. » ¹¹ Ka a Yisa paa
Zeruzalem, ne õ tuj tı kpẽ' Wina'am do-tıta'ata zakı la, gilig bıs

se'el woo ka yi. Ka lane da ë zaamma yela, õ ne õ yã'anjdolüp pii ne ayi la yime tuj Betani.

A Yisa ne kã' be'et tı kaŋkāŋa yela

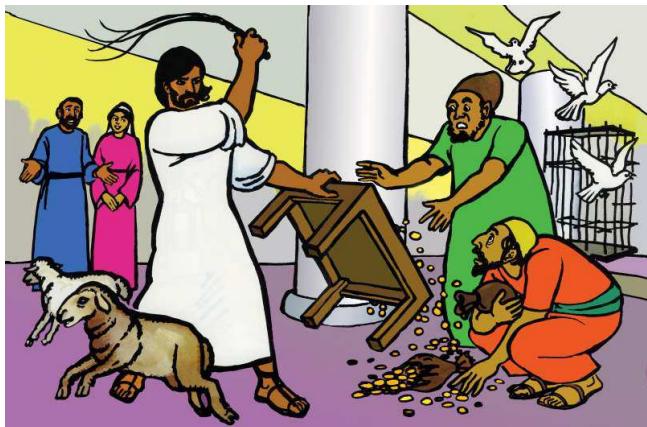
(Matiye 21.18-19)

¹² Ka beeuk yëe, ka ba yi Betani lebut Zeruzalem. Ka a Yisa kom düm. ¹³ Ka õ yë kaŋkāŋ ka õ ze'e zääv sai. Ka õ väät vibilum maa sëe. Ka õ tuj ye õ bïs ye õ woltya be. Õ paa yë ne väät maaa, la ne da ke'e kaŋkäma wïnna yela. ¹⁴ Ka õ yel tui la yee: « So' kvn len dï fu wola ya'asa. » Ka õ yã'anjdolupa wume la.

A Yisa kat kpíkpinep Wïna'am do-tüta'arı

(Matiye 21.12-17; Luk 19.45-48; Zã 2.13-22)

¹⁵ Ka ba ne paa Zeruzalemma, ka a Yisa kpë' Wïna'am do-tüta'ata zizakı, ka kat ni-bane be nina da'at bee kçcsita, ka lebig teebul-bane ka ba da mót te'et ligiri la vugul, ne kvgus-sëbune ka ba mót zî'i kçcsit dawena la. ¹⁶ Õ da bu sak ye so' len zee la'at dol Wïna'am do-tüta'ata zaki la gaare, ¹⁷ ka yu'vn pa'an niripa yee: « La bu guls Wïna'am gbävñe yee: "M dooka ne ëne nisaalüp zä'asa pu'vsvk doogoo? Amaa ya'a ne nam, ya nökü la maal fääriüp sôk

bal.” » ¹⁸ Ka maanmaal kpēemnam ne gbāvñmi'iripa ne wum
wela la, ba sūje eet sɔya ye ba ku v, amaa ka zot dabεem,
boyela õ pa'alvka da s̄'is niripa sūyā bervgv.

¹⁹ Ka zaam t̄i ma'a, ka a Yisa ne õ yā'anjadolipa yi tuŋ-pvvi la.

Kaŋkāŋ ne kurvka yela

(Matiye 21.20-22)

²⁰ Bekukēevk ka ba dol sɔta ka yē kaŋkāŋa ka õ kurvg t̄i paa õ
yā'a. ²¹ Ka a Piyεet tēe ka yel a Yisa yee: « Pa'ana, būsima, tū-
kāne ka fv sa kā' be'et t̄i v la kpiya. » ²² Ka a Yisa yeli ba yee: «
Tisume Wūna'am sūra. ²³ Asūra ka m yeti ya ye, so' ya'a yel zo-
kāŋa ye, õ vuum tuŋ t̄i li ate'vki, ka tūs Wūna'am sūra, ka bu
yamese, õ ne yel se'el la sūt ne maale. ²⁴ Lanna yela ka m yeti ya
ye, ya ya'a pu'vsit ka sosit Wūna'am se'el, ya tisum sūra ye õ ne t̄i
ya, ka ya sūt ne dē'e la. ²⁵ Ya ya'a zē'e pu'vsit, ka mōt yel ne so',
basume ne õ taal, ka ya Ba' Wūna'am õne be agol la me ne basi
ya taal. » [²⁶ Ya ya'a bu bas sēbūne ēŋē ya be'eta taale, ya Ba'
Wūna'am me ne be agol la kun basi ya tum-be'eta taale.]

Anɔ'ɔn tū a Yisa nɔɔt ka õ tummaa?

(Matiye 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Ka ba len paa Zeruzalem. Ka a Yisa tuŋ Wūna'am do-tita'ari
la t̄i eet gilit, ka Wūna'am maanmaalip kpēemnam ne
gbāvñmi'irip ne tuja kpēemnam tū õ ni na ²⁸ ka bɔ'ɔs v yee: « Fv
yē nɔɔt ya mōt tum tuvm-bamaa? Ka anɔ'ɔn t̄i if nɔɔt ye fv tum
tuvm-bamaa? » ²⁹ Ka a Yisa lebisi ba yee : « Mam me ne bɔ'ɔsi

ya bɔ'csʊk arakō, ka ya ya'a lebisi m, mam me ne yeli ya nɔɔt-kāne ka m mɔt tumma. ³⁰ Anɔ'ɔn da tı a Zā nɔɔt ka õ da mi'isit nirip kɔ'cme laa? La ēne Wina'am bee ni-saalibaa? Lebisime ne m. » ³¹ Ka ba wẽ'et nɔ-kpe'ɛma ne taaba yee: « Tı ya'a yel ye nɔɔta yime Wina'am ni na õ ne yel yee ka boyela ka tı da bu sak v̄v? ³² Tı me kun tõ'o yel ye la yime ni-saalip ni naa. » Ba da zotē dabeeem, boyela niripa zā'asa da mi'i ye a Zā da ēne Wina'am nɔde'ɛs. ³³ Ka ba gu'vñ ka lebis yeli a Yisa yee: « Tı zi'. » Ka a Yisa yeli ba yee: « Mam me kun yeli ya nɔ-kāne ka m mɔt tvm tuvm-bama laa. »

12

Po-gu'urvp sūluŋa yela

(Matiye 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Ka a Yisa suŋ tɔ'ɔt pa'ané ba ne sūlis yee: « Buraa da kɔɔ v̄ pook, ka se tı-bane ka ba bɔɔn ye viyē la, ka me zāŋgɔɔm gilig v̄, ka tu bok ye ba yiti wāk viyē wola kɔ'cmma nina, ka me gasuk ye ba yiti do nina gut pooka, ka nɔk pooka tıs po-gu'urip ye ba bise, ka wēe. ² Ka viyē wola la põ'op sāŋja paa ka õ tvm tuvtvn arakō' ye õ tuŋ po-gu'uripa ni tı yeli ba ye ba tı v̄ tɔkā. ³ Ka ba gbā'a tuvtvna bu' ka õ leb kul neem. ⁴ Ka õ len tvm nit arakō ba ni. Ka ba wẽ' v̄ zuk ka tv'v̄ yaal. ⁵ Ka õ len tvm nit arakō ya'as. Ka ba ku õnna. Wela me ka õ tvm nirip berugv, ka ba bu' seba ka ku seba. ⁶ Nit arakō maaa daa kpelum, ka õ to'o tvm, ka õnna da ēne õ meŋ bi-noŋt. Õ da tvm v̄ po-gu'uripa ni

ka yel yee: Ō ne ē mam meŋ bii la, ba ne na'as v. »⁷ Amaa po-gu'uripa yel taaba yee: « Ōŋa tı so'o faata. Kelı ka tı ku v, ka faata lebig tvn bvñ. »⁸ Ka ba gbā'a v ku, ka yiis v pooı la tı lob bas.

⁹ « Wela la, po-kāŋa dāana yv'vn ne ēŋ welaa? Ō ne tuna ku po-gu'uripa, ka de'ɛ pooka tek tıs ni-seba. ¹⁰ Ya bu kārūm bal-kāne ka ba sob Wīna'am gbāun pvvı laa?

“Kugu-kāne ka tān-metipa zā'as la,

kug-kāna lebig kug-kāne ke ka dooka mɔt pāŋ.

¹¹ La ēne Zurāanna tvum tvum-kāŋa,

ka tı yē ka la ē tvum-yālima tı tı.” »

¹² Ka ba da bɔot ye ba gbā'a a Yisa boyela ba mi'i ye ō sūlume bam sūluŋ-kāŋa. Amaa ka zot nirip bervgv la dabeem, ka ne ba bas v ka gaat.

Lampo yɔɔp yela

(Matiye 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Ka ba tvum Farızē dum ne na'ab a Herood nirip ye ba tuŋ tı bɔ'ɔs a Yisa bɔ'ɔs-se'ɛ ka ō tɔ'ɔ tuu ka ba paam sɔt gbā'a v. ¹⁴ Ka ba tuna yel v yee: « Kārēnsāama, tı mi'i ye fu ēne yelsıra dāan, ka bu zot niripa ninii. Ka bu gāasıt niribaa, ka pa'an niripa ameŋa meŋa Wīna'am sɔt ne ē se'em. Wela yela ka tı ye tı bɔ'ɔs if bıs yee la nat ye tı yɔ lampo tıs na'ab a Sezaat bee la bu naraa? Tı yɔɔm bee tı da yɔɔmaa? »¹⁵ Ka a Yisa bāŋ ye ba bɔot ye ba bēr v me, ka bɔ'ɔstı ba yee: « Bo ka ya bētı maa? Mɔɔri la'af na ka m bıs. »¹⁶ Ka ba mɔt la'af la na tı v. Ka a Yisa bɔ'ɔstı

ba yee: « Ančon nindaa ne ančon yu'vri gvlis la'af la zugoo? »
Ka ba lebis yee: « La ēne na'ab a Sezaat. » ¹⁷ Ka a Yisa yeli ba
yee: « Tisume na'ab a Sezaat se'ene ē ō bun ka me tis Wina'am
se'ene ē Wina'am bun. » Ka a Yisa pā'avka di'i ba.

Kūm vo'ot yela

(Matiye 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Ka Saduseyē dumma ne yet ye kūm kun vo'o la, ni-seba tū a
Yisa ni na, ka bō'cs v yee: ¹⁹ « Kārēnsāama, a Moyiis da sob yeli
tū ye, so' ba'a-bii ya'a kpi ka bas v pō'a, ka bvpōka bu dō'c biiga,
ō dum bvpōka dō'c biis purug v ba'a-bii la yu'vt. ²⁰ Ba'abiis
ayopoī da be. Ka kpēemma dī pō'a ka kpi ka bu dō'c biiya. ²¹ Ka
ō yē'eta nōk pōkōota, ka me kpi ka bu dō'c biiya. Ka ūne ta'alī
atā' dāana me ēn̄ wela. ²² Ka bamb ayopoī la zā'asa dī bvpōka
arakō arakō, ka kpi ka bu dō'c biiga. Ka bvpōka me yu'vn kpi.
²³ Nannanna, kūm ya'a tī vo'e, ančon ne ē bvpōk-kānja suraa?
Boyela bamb ayopoī la zā'asa da dī bvpōka. » ²⁴ Ka a Yisa lebis
yeli ba yee: « La kēi ya ne bu wum Wina'am gbānja ne yel
se'emma bee Wina'am pān̄ ne ē se'emma, ke ka ya tuue? ²⁵ Kūm
vo'ot daata, buraas kun dī pō'aba, ka pō'ab me bu en siruba.
Boyela ba zā'asa ne tī wān wuu malek-bane be Wina'am yiri ne
ē se'emma. ²⁶ Ya'a ēne kūm vo'ot yela, ya bu kārum a Moyiis ne
gvlis se'emmaa ? Daa-se'ene ka ū da yē ka būgum dī tutuuī la,
Wina'am yel v yee: “Mam ēne a Abraham ne a Izaak ne a
Zakōcb Wina'am.” ²⁷ La pa'an yee ba kpelum vome Wina'am yiri,
Boyela, Wina'am kē'ē ni-bane kpi la Wina'am, amaa ū ēne ni-

bane vo la Wīna'am. Ya süt tuuya paa.»

Nōot-ze'eluk-tūta'ata yela

(Matiye 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Ka gbāvñmi'iripa nit arakō ne wūm ka a Yisa ne Saduseyē dūmma wē'et nō-kpē'ema la, õ bāñ ye a Yisa lebūs ba ne yam tō'om me, ka õ me le'el v ka bō'cs v yee: « Wīna'am nōot-ze'eluka zā'asa puví ne, õne sā'ane gatū ba zā'asaa? » ²⁹ Ka a Yisa lebūs yel v yee: « Lane ē yelkpān gat zā'asa ēne yee: “Israel dūma, kelesume. Tī Zurāan Wīna'am maaa ē Zurāan. ³⁰ Nojūme fv Wīna'am so'one ēe fv Zurāanna ne fv sūut zā'asa, ne fv su zā'asa, ne fv yam zā'asa, ne fv pāñ zā'asa.” ³¹ Ka lane pē'es ayi dāana, ēne yee: “Nojūme fv tūrāan wūv fv meňa.” Nōot-ze'eluk len kēt gat bama ya'asa. » ³² Ka gbāvñmi'ita yel v yee: « Kārēnsāama, la ēne asūra ka fv yel la. Wīna'am ēne arakō maaa. Ka so' len kē'e pē'es v zugoo. ³³ A noj Wīna'am ne fv sūut zā'asa ne fv yam zā'asa, ne fv pāñ zā'asa, ka nojū fv tūrāan wūv fv meňa, lanna gat maana la buuri woo. » ³⁴ Ka a Yisa ne yē ka õ lebūs ne yamma, õ yel v yee: « Fv bv zāa ne Wīna'am so'olvūm. » Ka so' da bv len mōt sū-kpē'evūj ne naane bō'cs a Yisa bō'csugō.

A Yisa bō'csı ba Masıya la yela

(Matiye 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Ka a Yisa da tī pa'an nirip Wīna'am do-tūta'ari la, ka bō'csı ba yee: « Wela ka gbāvñmi'iripa yet ye Masıya la ēne a Daviid yaanjaa? ³⁶ A Daviid meň da yel ne Wīna'am Sū-Suñ pāñ yee:

“Tı Zurāan Wına'am yel mam Zurāan ye,
zī'inime m dütuvıj,
halı ka m tı ke ka fu nɔ fu dataas la ne nɔba.”

³⁷ A Daviid meŋ ya'a bɔɔl a Masiya la ye Zurāana, wela ka õ
ne ēe õ yaajaa? » Ka nirip bervgu kelüsürü õ pã'ata ne sūmasuŋ.

A Yisa ne sã'al nirip ne gbāvñmi'irip pa'alvka yela

(Matiye 23.1-36; Luk 20.45-47)

³⁸ Ka õ pa'alvka puví la õ yel niripa yee: « Gu'usime ya meŋ ne
gbāvñmi'iripa, ba ne bɔɔt ye ba gõom ne fu-bera de'esit nirip
pu'vsuk da'ası la. ³⁹ Ba bɔɔtē na'am-baba Zuif dum pu'vsuk dotı
ne de'ema ni, ⁴⁰ ka pã'asıt pakõp de'esırı ba ne mɔt se'el la zã'asa,
ka pu'vsıt pu'vs-wa'a ye niripa yē ba. Ba ne tı yē sibigıt bervgu
bervgu.»

Pɔkōota pīni la yela

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Ka a Yisa zī'i kpe'ε Wına'am do-tıta'at ligiri daka, ka bısit
nirip ka ba īnjıt ligiri. Ka arazak dum īnjıt ligiri bervgu. ⁴² Ka
pɔkōot noŋ-dāan tına īŋ tāma ayı. ⁴³ Ka a Yisa bɔɔl v
yā'anjdolıpa, ka yeli ba yee: « Asıra ka m yetı ya ye pɔkō-kāňa
īŋ ligiri bervgu gāŋ niripa zã'asa. ⁴⁴ Boyela arazak dumma yiisi
ba ligi-seba īŋ, ka ke bervgu. Ka õ, so'one ē noŋ-dāana, nɔk v
zāŋ zāŋ tıs ka kpelum neem. »

Wūna'am do-tūta'ata sā'vñja yela ne dūniyā naat yela

(Matiye 24.1-28; Luk 21.5-24)

¹ A Yisa ne da yit Wūna'am do-tūta'arū la, ka õ yā'aŋdolū arakō yel yee: « Kārēnsāama, būsim kugu-bera ka ba nōk me' do-yāluma se' em. » ² Ka a Yisa lebus v yee: « Fu yē do-bet-bamaa? Baa kugut arakō kvn tū kpelum õ turāan zugō. Ba ne gbi'i ba zā'asa bas. »

³ Ka a Yisa da zī'i Oliiv zōo la zuk būsit Wūna'am do-tūta'ata. Ka a Puyēt ne a Zak ne a Zā ne a Ādere maaa tū õ ni na. ⁴ Ka bō'cs v yee: « Yelume tū daa-kāne daat ka lanna nam ne tū ēnje? Yelume tū zābūn-kāne pa'an ye la sānja paa na ka se'el woo ne maale? » ⁵ Ka a Yisa sūj sā'alı ba yee: « Gu'usume, ka so' da pā'ası ya ka ya dol sō-be'ere. ⁶ Nirip bervgv ne tū nōk mam yu'vt tuna ka so' woo wēlīg yel yee: “Maa ē a Masiya la,” ka ke ka nirip bervgv dol sō-be'et. ⁷ Ya ya'a tū wum tāp vuut, bee tāp labaat, da kee ka dabēem kpē' yaa, boyela asee ka lanna nam zā'asa maale. Amaa la bu pa'an ye dūniyā naat wūnne lannaa. ⁸ Buuri ne zab ne buuri. Ka so'olvum arakō me ne zab ne õ turāan. Ka tūj ne dām baba bervgv, ka kom ne be. Lana nan ēne namesvka sūjut wuv pō'-pvv sa'ata. ⁹ Gu'usume ya menj, ka nirip ne gbā'a ya tūj kooto ni. Ba ne bu'v ya pu'vsuk doti. Ba ne mōri ya tūj gomenanam ne na'anam tōn, mam yela, ka ya ne tō'c mam yela pa'alı ba. ¹⁰ La ēne tūlai ye laba-svñja deñe mōol

dūniyā zā'asa pvv̄ ka naata sānja naa paa. ¹¹ Ka ba ya'a tī gbā'a ya mōt tuj kooto ni, ya da deje fabūn ne ya ne tī yel se'ela. Amaa ya tō'om sānja ya'a tī paa, ya tō'om wvv̄ Wina'am ne ēnja ya sūrī ye ya tō'om se'ema, ka pā'a-kāne ka ya ye ya pā'a la kun yi ya mej nii, la ne yime Wina'am Sū ni na. ¹² Ba'a-bii ne zām ō ba'a-bii ka ba ku v. Ka sāamnam me ne ēnje ba biis wela. Biis ne kū'isū ba sāamnam ne ba manam nōyā ka ke ka ba me ku ba sāamnam ne ba manam. ¹³ Nirip bervgv̄ ne kisi ya mam yv'uta yela. Ka ni-kāne ne mōrv̄g paa la ba'asvka, ònnna ne yē fāat.

¹⁴ Ya ne tī yē bun-be'et se'ene sā'am se'el woo, ka la be bal-kāne bv̄ nat ye la bee. (So'one kārume la ō gbā'ame la gbīn.) Ya ya'a tī yē wela, ni-bane be Zude tuj so'olvme la zom do zōcsī.

¹⁵ Ka ni-kāne be gasuk zuk sigi zo ka da kpē' yiri nōk se'ela. ¹⁶ Ka ni-kāne be pooi zom ka da ye ō kul yiri tī nōk v̄ fuugoo. ¹⁷ Ka dabūs-banna, la ne ē took tūs pō'c-pvv̄s ne bi-manam. ¹⁸ Sosume Wina'am ka la da tī ē cōt wīnne. ¹⁹ Boyela, dabūs-banna ni, totita'at ne kpē' dūniyā, halū ka Wina'am ne maal dūniyā daari tī paa zīna, la nan zī' bee, ka maligūn kun be ya'asa. ²⁰ Ka Wina'am ya'a naan bv̄ sēe dabūsa la kālle, so' kun paam fāare. Ni-bane ka ō gāas la yela ke ka ō sēe dabūsa la. ²¹ Ka so' ya'a yel ye, bīsūme ka a Masiya la wāna, bee bīsūme ka ònnna be kpe'e sa la, ya da sake. ²² Ni-bane ne tī wēlīg ye bam me ē a Masiya la, ne ziri nōre'esuripa ne ye bam dē'esurī Wina'am nōcta ne tī tūna, ka tūm tūvum-yālūma ye ba ke ka ni-bane ka Wina'am gānja dol sō-be'et, ba ya'a ne yān̄. ²³ M deje pa'alū ya se'el woo, lanna la gu'usūme. »

A Yisa ne ē Nisaal Bii la lebukka yela

(Matiye 24.29-44; Luk 21.25-36)

²⁴ Ka a Yisa le yel yee: « Amaa to-kāŋa dabisa la ya'a tū gaare, wīluŋ ne lebīg lik ka wārīk me kūn nee. ²⁵ Ka wārībibis ne yi agol li tuje na. Buŋ-sēbūne be agol la zā'as ne miim. ²⁶ Ka dūniyā nirip ne yē Nisaal Bii la ka ò dol sa-gbāna sigitā ne pāŋ-tūta'at ne na'am. ²⁷ Ó ne tūm maleknam ka ba la'as ni-bane ka Wūna'am gāas la ne be dūniyā luga anaası wā ni: tōon ne yā'aj ne gobuk ne dītūŋ zā'asa.

²⁸ Zāmisume yam ne kaŋkāŋ yela. Ó wila ya'a tū busit vāmena la, ya mī'i ye sigit le'eliya. ²⁹ Wela me, ya ya'a tū yē ka sē'ene ka m yeli ya la zā'asa maan, ya ne bāŋ ye Nisaal Bii la lebuk sāŋa le'eliya, ò be za'ançori. ³⁰ Asūra ka m yeti ya ye, zamaan-kāŋa nirip zā'asa kūn kpii, ka ya'a ke'e yel-bama zā'asa maale. ³¹ Agol ne tūŋ ne gaare, amaa mam tō'çmma kūn maligum gaare. ³² Nit baa arakō kēi mī'i la daata bee la wūnnee. Baa malekanam ne be Wūna'am yirū la bee Bii laa, see Ba' la maaa. ³³ Gu'usime suŋa ka guri, boyela ya zī'i daata ne la wūnnee. ³⁴ La wānne wuu buraa ne wēe ka bas v tūmtūmnep ka gu'ulī ba ò yit, ka torū ba tūvma, ka yel zā'a-nō gu'uta ye ò gut. ³⁵ Guri ka ya zī'i sāŋ-kāne ka yidāana ne lepāa. Ó ne lepē zaam bee yv'uŋ-susvusee, bee bekikēeugoo, bee bebevū nee, so' zī'. ³⁶ Gu'usime, ka yidāana da tū di'i leb na yē ka ya gbīsūraa. ³⁷ Mam ne yeti ya sē'el la, lanna ka m yet nirip zā'asa, gu'usime. »

Ba ne eet sot ye ba gbā'a a Yisa la yela

(Matiye 26.1-5; Luk 22.1-2; Zā 11.45-53)

¹ La da kpelum daba ayi ka Azu'u bas kīmisa la ne ē dabis-bane ka ba ōbit bodobodo se'ene ka ba bu īj dābīnna malvñ daat paa. Ka Wīna'am maanmaal kpēemnam ne gbāvnmi'iripa eet sɔya ye ba sɔ'ɔ gbā'a a Yisa kv. ² Ka ba yel taaba yee: « Da kei ka tī ēŋ wela malvñja tēet wunnee, ka nirip da tī ko zaba v yela. »

Bvpɔk so'one kpa'a kpaam sēe a Yisa zuka yela

(Matiye 26.6-13; Zā 12.1-8)

³ A Yisa da bee a Simō so'one da ē kūkomma yiri Betani tūje. Ba ne da be nina dītta, ka bvpɔk tūna ne alibatit kugit-kolibit ka ō pe'el ne naad tirat-kpaam, ka ō ligiri zo'ɔ bervgv. Ka ne ō vuk kolibita, ka kpa'a kpaamma sēe a Yisa zuk. ⁴ Ka ni-sébñne be nina la sūut furug. Ka ba yel taaba yee: « Bo ka bvpɔka sā'am tirat-kpaamma welaa? ⁵ Ba naan tō'on kɔɔsine la, ka la ligiri gāŋ tūmtvñ yūvum-mum yɔɔt, ka nɔ̄ki ligiri la tisi noj dūm. » Ka ne ba zerig bvpɔka hal. ⁶ Ka a Yisa yeli ba yee: « Kelu ne ō bāalm. Bo ka ya namesir vv? Ō maalı bun-suŋ tū mam. ⁷ Noj dūm ne kpelum be ne ya daa woo ka daat-kāne zā'asa ka ya bɔɔt ya tō'on sōŋe ba, amaa mam kvn be ne ya daat woo nee. ⁸ Ō ēŋe ō ne tō'o se'el, ō ne kpa'a tirat-kpaam sēe m niŋgbīna la, ō deŋe ēŋe se'ene ka ba ye ba tū ēŋe m muŋ daata. ⁹ Asira ka m yeti ya ye, dūniyā wā ni wevñ-kāne zā'asa ka ba ne tū mɔɔl laba-suŋa,

ba me ne tēe tɔ'ɔs bvpok-kāŋa ne ēŋ se'el la. »

A Zudas ne eet sɔt ye õ pa'al ka ba gbā'a a Yisa la yela

(Matiye 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Ka a Zudas Iskariot, ne ē a Yisa yā'anjolüp pii ne ayi la nit arakō la, tuŋ Wina'am maanmaal kpēemnam ni tı yel ye õ ne pa'alı ba ka ba gbā'a a Yisa. ¹¹ Ba ne da wum õ ne yel se'ela ka ba sūut mas. Ka ba sak ye ba ne tı v ligiri. Ka a Zudas yv'vn eet sɔ-kāne ka õ ne nɔk ke ka ba gbā'a v.

A Yisa ne dıtı Azv'u bas kīmisa düp ne õ yā'anjolipa yela

(Matiye 26.17-25; Luk 22.7-14,21-23; Zā 13.21-30)

¹² Bodoboro ne bu īŋ dābīn kīmisa la suŋ daata paaya. Daat-kānna ka ba kvut pebibis ne ba dıtı Azv'u bas kīmis la. Ka a Yisa yā'anjolipa bɔ'ɔs v yee: « Fu bɔɔt ye tı tuŋ ya ne tı te'eb, ka fu dı daat-kāŋa dübboo?» ¹³ Ka a Yisa tvm v yā'anjolüp ayi ka yeli ba yee: «Tume tuŋ pvvı la, ka ya ne tv'vs buraa ka õ zeet yoot ne kɔ'ɔm. Dolı ne õ, ¹⁴ tuŋ tı kpē' yi-kāne ka õ kpē'etta, ka yel yidāana yee: “Kārēnsāam ye, dook-kāne ni ka õ ne õ yā'anjolipa ne dı kīmisa la daat dupa be yaa?” ¹⁵ Õ ne pa'alı ya do-tıta'at ka ba me sū'ul v tırāan zuk. Ka se'el woo be nina. Te'ebume nina guri ne tı.» ¹⁶ Ka õ yā'anjolipa yi tuŋ tuŋa pvvı tı yē ka se'el woo ē wvv a Yisa ne yeli ba se'emma. Ka ba te'eb Azv'u bas kīmisa nina.

¹⁷ Zaam ne ma'a la, ka a Yisa ne õ yā'anjolüp pii ne ayi la tuna.

¹⁸ Ka ba ne zī'i ditta , a Yisa yeli ba yee: « Asıra ka m yetı ya ye

ya nit arakō õne dit ne mam kpela la ne pa'al ka ba gbā'a mam.
 » ¹⁹ Ka ba sūyā sā'am. Ka ba bɔ'csur v arakō-rakō yee: « La ēne mam bee?» ²⁰ Ka õ lebis yee: « La ēne ya nirip pii ne ayi la suví nit arakō, õne nu'uk ne tvm se'el mam nu'uk laaı la. ²¹ Nisaal Bii ne kpi wuu lane da gulis Wina'am gbāvnej se'emma. Amaa yel-be'et be õne ke ka ba gbā'a Nisaal Bii la zuk. Ba ya'a da bu dɔ'c ne õo, la naan sõ'o tu ne õ. »

Zurāan dùpa yela

(Matiye 26.26-30; Luk 22.14-20; 1 Korēnt 11.23-25)

²² Ba ne da ditta, ka a Yisa nɔk bodobodo ka pu'us Wina'am barika ka gbē'es tis v yā'anjdolipa, ka yeli ba yee: « De'eme ne' dù, ka la ēne mam ningbīn. » ²³ Ka õ nɔk bun nuuruk, ka pu'us Wina'am barika, ka tisi ba, ka ba zā'asa nu la. ²⁴ Ka õ yeli ba yee: « Ne'enja mamesiti mam zi-kāne ē nɔ-naat zi-se'ene ne tı yi nirip berugv yela la. ²⁵ Asūra ka m yeti ya ye, mam kvn len nu viyē tis wola kɔ'c-kāŋa ya'asa, halı tı paa daat-kāne ka m ne len nu v Wina'am so'olvme. » ²⁶ Ka ba yum yuma na'asit Wina'am, ka yi we'e Oliiv zɔɔ.

A Yisa deñe tɔ'ɔsır a Piyeeet kū'isvka yela

(Matiye 26.31-35; Luk 22.31-34; Zā 13.36-38)

²⁷ Ka a Yisa yeli ba yee : « Ya zā'asa ne zo ka bas mam, ka la guls Wina'am gbāvñe yee: “Mam ne ku pe-kumma, ka pe'es la wūrig.” ²⁸ Ka m ya'a tū kpi ka vo'o, m ne deñe ya tɔɔn tūj Galile.» ²⁹ Ka a Piyeeet yel v yee: « Halı baa ba zā'asa ya'a zo ka bas if, mam kūn bas fūv.» ³⁰ Ka a Yisa lebūs yee: « Asūra ka m yet if ye, yu'vñj-kāña, fu ne kū's ye fu zi' maam nō'čt atā' ka nōraavk naan kaas nō'čt ayi. » ³¹ Ka a Piyeeet lebūs v yee: « Baa la ya'a ēne ye m kpi ne fūv, m kūn maligüm kū's ye mam zi' fūv. » Ka ba zā'asa me yel wela.

A Yisa ne pu'vs Wina'am Zesemane la yela

(Matiye 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Ka ba da paa bal-sé'e ka la yu'vt bɔɔn Zesemane. Ka a Yisa yel v yā'aŋdolipa yee: « Zi'inime kpela ka m tū pu'vs Wina'am. » ³³ Ka dol a Piyeeet ne a Zak ne a Zā tūj. Ka ò sūut sā'am berugv ka ò namesit. ³⁴ Ka ò yeli ba yee: « Mam sūut sā'ame halı, ka la wānne ye m kpime la. Wela la, pa'ame kpela ka da gbīst nee. » ³⁵ Ka ò tūj tɔɔn be'ela, ka igil tūje sos Wina'am ye to-kāña ya'a ne yāñe gaat ka bas v, ò ke ka la gaare. ³⁶ Ka yel yee: « M Ba' fu tō'o ēj sē'el woo. Yiisüm namesuk-kāña bas ka ke m. Amaa da ēj mam bɔɔrum, ke ka fu bɔɔrumma maaa maale. » ³⁷ Ka ò leb tū yē ka yā'aŋdolip atā' la gbīst, ka ò bɔ'ɔs a Simō Piyeeet yee: « A Simō, fu gbīsitēe? Fu kūn yāñ ne ka la yuu be'elaa? » ³⁸ Ka ò yeli ba yee: « Basume gbēem ka sosume Wina'am, ka maküt da yāñe

yaa. Sū la bɔ̄t, amaa niŋgbīnja k'e pānja.»³⁹ Ka õ len leb ye õ tū sos Wīna'am, ka tɔ̄' wuv õ ne pa'a tɔ̄' se'emma.⁴⁰ Ka õ len leb na yē ka õ yā'aŋdolipa gbīs, ka gbē'em wume ba hali. Ka ba zt'i bane ne lebis v se'el la.⁴¹ Ka õ tuŋ ka len leb nɔ̄'t atā' dāan na, ka bɔ̄'si ba yee: «Ya kpelum vo'osit ka gbiisiraa? La ba'asi ya, la win paaya ka ba ne nɔ̄k Nisaal Bii la īŋ tūvum-be'et dum nu'usi.⁴² Dɔ̄ome ka tū tuŋ. Bisume, so'one ye õ pa'al ka ba gbā'a mamma wāna tunna.»

A Yisa gbā'at yela

(Matiye 26.47-56; Luk 22.47-53; Zā 18.3-12)

⁴³ Ŏ ne da nan kpelum tɔ̄'ta, ka a Zudas ne ēe õ yā'aŋdolip pii ne ayi la nit arakō la dol nirib berugv ka ba zāl su'vlana ne balaya paa na. Wīna'am maanmaalip kpēemnam ne gbāvñmi'irip ne tuja kpēemnamma daa tume ba na.⁴⁴ So'one ye õ pa'al ka ba gbā'a v la, pa'a deje yeli ba yee: «So'one ka m ye tū kōk v la, ònna la. Gbā'ame ne õ ka mōri ne õ svmeñā tujē. »⁴⁵ Ka a Zudas paa na ka kpelum tuŋ a Yisa ni tū yel v yee: « Pa'ana » ka kōk v.

⁴⁶ Ka ba gbā'a v ne pān. ⁴⁷ Ka ni-bane da zī'i kpē'e v la nit arakō fɔ̄o õ su'vlavñ ke' Wīna'am maanmaalip kpēemnam tɔ̄on

dāan tumtun arakō tūbit fi'i. ⁴⁸ Ka a Yisa bō'csı ba yee: « Ya tūna ne sv'ulana ne balaya ye ya gbā'a m wuu ēne na'ayīiā? ⁴⁹ Daat woo m daa be ne ya Wīna'am do-tūta'ari la ne m pa'an nirip, ka ya daa bu gbā'a maa. La ē yee bun-se'ene da guls Wīna'am gbāvñja pvv la ējē. » ⁵⁰ Ka ò yā'ajdolüpä zā'asa zo ka bas v. ⁵¹ Ka dasāñ so' daa lop fugobuk dol v. Ka ba da ye ba gbā'a v. ⁵² Ka ò lop fugobuka bas, ka zo bœel.

A Yisa ne be Wīna'am maanmaal kpēemnam tɔɔnna yela

(Matiye 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Zā 18.13-14,19-24)

⁵³ Ka ba mōt a Yisa tuŋ Wīna'am maanmaal kpēemnamma tɔɔn dāana yiri. Ka Wīna'am maanmaal kpēemnam ne tuŋa kpēemnam ne gbāvñmi'iripa zā'asa la'as na. ⁵⁴ Ka a Pīyeet be yā'anj sa dol tū paa Wīna'am maanmaal kpēemma tɔɔn dāana yiri kpē' zakı, zī'i ne tumtumnepa cɔosit būgum. ⁵⁵ Ka Wīna'am maanmaal kpēemnam ne sariyakatiba taaba zā'asa eet yel ba zeel a Yisa, ka yē sɔt ku v, ka bu yēe. ⁵⁶ Ka ziri kasetip bervgv wēen tit a Yisa. Ka ne yet se'e la bu dol taabaa. ⁵⁷ Ka ni-seba dō wēlig yee: ⁵⁸ « Tū wūm ka ò yee: "M ne wā' Wīna'am do-tūta'ata-kāne ka nisaalıp me' la bas, ka me' v daba atā' pvvı, ka la kun ē nisaalıbı mee." » ⁵⁹ Amaa ba ne yel se'el la bu dol taabaa. ⁶⁰ Ka Wīna'am maanmaal kpēemnamma tɔɔn dāana dō zé'elı ba tɔɔn ka bō'cs a Yisa yee: « Fv bu mōt lebısvk ne ba ne yeti fv yela se'emmaa? » ⁶¹ Ka ò sīn ka bu lebıs se'ela. Ka tɔɔn dāana len bō'cs v yee: « Fvv ē Masiya, Wīna'am öne ka tū do'osır v yv'vta Bii laa? » ⁶² Ka a Yisa lebıs yee: « Ŋe la ēne mam. » Ka yee: « Ya ne

yē Nisaal Bii la ka õ zī'i Wīna'am so'one so'o pāŋa dītūŋ, ka ne tū yē ka õ dol sa-gbāna sigitā. »⁶³ Ka tōon dāana āa v fuuk ka yel yee: «Tū len bōöt kaset bo ya'asaa?»⁶⁴ Ya wūme õ ne tu' Wīna'am se'emma.» Ka bō'osı ba yee: «Ya gbā'a la welaa?» Ka ba zā'asa gbā'a yee: « õ nat ne kūm.»⁶⁵ Ka ba sēba tūbūs nintōot ma'a v ka pī'i v nindaa ka wē' v ne kukula ka yel v yee: « Yelūm so'one wē' if la » Ka tūmtūmne-pbane gur v la dē'e v, ka wē' v pē'es.

A Pīyēet ne kī'is ye õ zī'i a Yisa la yela

(Matiye 26.69-75; Luk 22.56-62; Zā 18.15-18,25-27)

⁶⁶ A Pīyēet da nam be ne zakū ka Wīna'am maanmaal kpēemnam tōon dāan tūmtūn-pōk tūna⁶⁷ yē v ka õ cōsīt būgum, ka bīs v kū, ka yel v yee: « Fu me da be ne a Yisa õne yi Nazaretā la.»⁶⁸ Ka a Pīyēet kī'is yee: « Mam zī'i v, mam me bu bāŋe fu tō'omma vōore.» Ka yi tū zē'e zā'ancōri. Ka nōraauk kaas.⁶⁹ Ka tūmtūn-pōka len yē v, ka yel bane zī'i nina la yee: « Bura-kāŋa ēne a Yisa nit arakō.»⁷⁰ Ka a Pīyēet len kī'is. Ka la bu yuuge, ka ni-bane zī'i la yel a Pīyēet yee: « Sīra fu ēne ba nit arakō. Fu me yime Galile na. »⁷¹ Ka a Pīyēet yel yee: « Mam poya ye mam ya'a mi'i bura-kāne ka ya tō'r v yela la, Wīna'am da basī maa. »⁷² Lanna wīn, ka nōraauk len kaas nō'ot ayi dāan. Ka a Pīyēet tēe a Yisa ne daa yel v sē'el la yee: « Fu ne kī'is ye fu zī'i mam nō'ot atā' ka nōraauk naan kaas nō'ot ayi.» Ka õ sūut sā'am, ka õ kaasit.

Ba ne mɔri a Yisa tuŋ gomena tɔɔn dāan a Pilat tɔɔn yela

(Matiye 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Zā 18.28-38 15)

¹ Ka beeuk ne yēe la,
Wūna'am maanmaal
kpēemnamma ne tuja
kpēemnam ne
gbāvñjmi'irip ne ni-bane
da la'am be kooto la ni,
gbā'a nɔɔt-arakō, ka loo
a Yisa mɔr v tuŋ a Pilat

ni. ² Ka a Pilat bɔ'ɔs a Yisa yee: « Fvv ē Zuif dūm na'apaa? » Ka õ lebis yee: « La ēne fv ne yel se'ema. » ³ Ka Wūna'am maanmaal kpēemnamma dōr v ne yela bervgu. ⁴ Ka a Pilat len bɔ'ɔs a Yisa ya'as yee: « Fv kun lebis se'elaa? Bism yel-bama zā'asa ka ba nɔk zeen ne fvv. » ⁵ Baa ne wela me a Yisa bv lebis se'ela. Ka la di'i a Pilat.

Ba da tɔ'ɔ a Yisa kūm yela kv

(Matiye 27.15-26; Luk 23.13-25; Zā 18.39-19.16)

⁶ Azv'v bas kīmisa wūn woo, a Pilat da yiti yiis sārega nit arakō bas, so'one ka niripa bɔɔt. ⁷ La wūnna nit arakō da be sārega ni ka õ yu'ut bɔɔne a Barabas. Ó ne ni-séba da la'as taaba dām tuja, ka kv nit, lanna ke ka ba gbā'a ba yo'. ⁸ Ka nirip bervgu dɔɔ tu a Pilat ni na sos v yee: « Êñim wuv fv ne yiti ët

se'emma tı tı. »⁹ Ka ñ bɔ'csı ba yee: « Ya bɔot ye m yiis Zuif dum na'apa bas tı yaa? »¹⁰ Boyela ñ bāñ ye la ēne nennem yela ka Wuna'am maanmaal kpēemnamma gbā'a a Yisa na.¹¹ Amaa Wuna'am maaanmaal kpēemnamma keme ka nirip bervgu yeli a Pilat yee: « Yiisume a Barabas bas tı tı.»¹² Ka a Pilat len bɔ'csı ba ya'as yee: « Wela la, m ne ēñ bura-kāňa ka ya bɔɔn ye Zuif dum na'apa welaa? »¹³ Ka ba tās yee: « Kpa'am ñ tabıl dapuura zuk.»¹⁴ Ka a Pilat bɔ'csı ba yee: « Õ tvm bo ka la ē tvvm-be'eree? » Ka ba kpelum tāsit pε'esit yee: « Kpā'am ñ tabil dapuura zuk. »¹⁵ Ka a Pilat ne bɔot ye ñ ēñ se'ene mas niripa sūyā la yela ñ yiisi a Barabas tı ba. Ka ne ñ ke ka ba feeb a Yisa, ka tı ba nɔot ye ba kpa' v tabıl dapuura zuk.

Ba ne yaal a Yisa la yela

(Matiye 27.27-31; Zā 19.2-3)

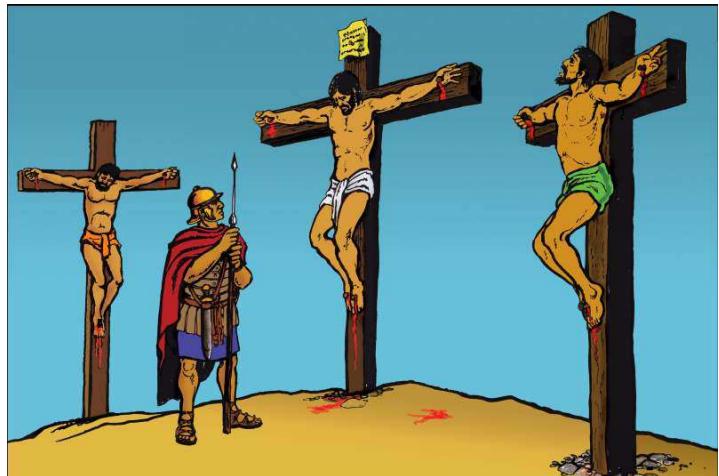
¹⁶ Ka tāp-biis mɔr a Yisa kpē' gomena la zakı, ka bɔɔl tāp-biis-bane kpelumma, ka ba zā'asa la'as. ¹⁷ Ka ba nɔk fu-zē'vk yeeel v, ka nɔk gō'os wugvg na'am vōk vugul v. ¹⁸ Ka ba pī'il pū'vsır v, ka yet yee: « Naa, Zuif dum na'abaa. »¹⁹ Ka ba nɔk balaat wē' v zuk, ka tubis nintōot maa v, ka igil v tɔɔn. ²⁰ Ka ba ne yaal v ba'as la, ba yee fu-kāne ka ba nɔk yeeel ne ñ la ka lebis v mej fuuka yeeel v. Ka mɔr v yi ye ba tı kpa' v tabıl dapuura zuk kv v.

Ba ne kpa' a Yisa kūm dapuura zuka yela

(Matiye 27.32-44; Luk 23.26-43; Zā 19.17-27)

²¹ Ba ne daa mɔr a Yisa we'e la, ba daa tv'vsme Sireñ buraa a

Simō ne ëe a Alekizādīt ne a Rifus baaba. Ō daa yime pooi tūn
 tuj puvū, ka tāp-biis la muk v ka õ zee a Yisa kūm dapuura la.
²² Ka ba mōr a Yisa tuj bal-kāne ka ba bōon ye Gōligota la, (la
 gbīn ēne zuka-wāan̄ bal.) ²³ Ka ba tū v dāam ne gērig ne tūm ka
 ba bōn ye miir ka õ zā'as nuub. ²⁴ Ka ba kpa' v tabl̄ dapuura
 zuk. Ka ne ba tor v futa, ka buk ye ba bāñ so' woo ne naane dē'e
 fu-se'e. ²⁵ La da ēne beeū, keefa awai wun, ka ba kpa' v la. ²⁶ Ka
 ba gul̄s tabl̄ kūm dapuura la zuka yee: « Zuif dum Na'ap.»
 Lanne pa'an yee lanna yela ka ba kv v. ²⁷ Ka ba me kpa' na'ayīis
 ayi kp̄e'el v
 ni. Ka arakō
 be õ dītuñj ka
 a arakō me
 be õ gobuk.
 [²⁸ Ba ēñ
 wela ka
 Wuna'am
 gbā'vñja ne
 yel se'ela ēñe
 asura. Ba gul̄s
 yee: « Ba kāal v pe'es tvum-be'et dum ni. »]

²⁹ Ka ni-bane dol nina gata tu'vr v ka giriri ba zut ka yet yee: «
 Ēhēe, fvū yet ye fv ne wā'a Wuna'am do-tīta'ata, ka len me' v
 dab atā' puvū la. ³⁰ Fāame fv menj, ka sigi dapuura la ni na. »
³¹ Wela me ka Wuna'am maanmaal kp̄emnam ne gbāvñjmi'iripa
 me p̄o' v ka yet taaba yee: « Õ da fāa seba, ka kvn yāñ fāa õ

meñaa. ³² Õ ya'a ëne a Masıya la, Israel dum na'apa, õ sigim dapuura la zukă nannanna, ka tı yĕ ka sake. » Ka bane ka ba la'am kpa' ne õ tabıl dapuura zuta, me tu'vr v.

A Yisa kūmma yela

(Matiye 27.45-56; Luk 23.44-49; Ză 19.28-30)

³³ Ka lane tı paa ninteeñsuka, tuja ză'asa da lebikē lik, halı tı paa wılıñ-kpe'ek. ³⁴ Kefa ată' wınna ka a Yisa tăs ne koko-tıta'at yee: « Eloyi, Eloyi lama sabaktani. » La gbīn ënee: « Mam Wına'am, mam Wına'am boo ke ka fu bası maa?» ³⁵ Ka bane zī'i nina la seba wum ka yee: « Keligüme ne. Õ bɔ̄one a Eli.» ³⁶ Buraa arakō tıñ tı nök se'ene foot ko'çm los dă-mi'isvgı tu kujkă'arı zăk tı v ye õ num, ka yet yee: « Kelı ka tı bis ye a Eli ne tına sigıs v bee. » ³⁷ Ka a Yisa tăs ne koko-tıta'at ya'as ka naan kpi.

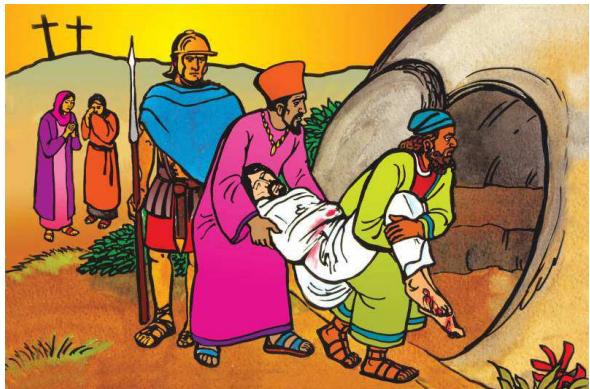
³⁸ Ka fu-se'ene be Wına'am do-tıta'arı la beñ bal-suña ãa zugi tı paa tıje. ³⁹ Ka tăp-biis kpëemma zī'i a Yisa tɔ̄onna ne yĕ v ne kpi se'emma, yel yee: « La ëne asura ye ni-kāňa sıt ëne Wına'am Bii.» ⁴⁰ Bupço-seba me da ze'e zăau sai bisit. A Maari so'one yit Magıdala, ne a Maari so'one ëe a Zak-bil ne a Zooz ma la, ne a Salome da be ba suví. ⁴¹ A Yisa ne da be Galile la, banna da dol v ka sõñır v. Po'çb berugv bane da bęel v tı Zeruzalemma la me da be nina.

Ba ne mum a Yisa la yela

(Matiye 27.57-61; Luk 23.50-56; Ză 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Ka buraa arakō da be ka õ yu'vt bɔ̄onne a Zozef ka yit

Arimate, ka ë tuja tɔɔngatipa nit arakõ, ka mót yu'v-suŋ, ka me daa gut Wina'am na'amma tìn na. Ba ne kuu a Yisa daat-se'eta daa ëne Zuif dím vo'osuk daata te'ebuk daat. Ka zaam ne daa maata yela, lanna ka Zozef kpeŋ v sūut tuŋ a Pilat ni tì sos a Yisa kūmma.⁴⁴ Ka la di'i a Pilat õ ne wum ye a Yisa deňum kpi sa la. Ka õ bɔɔl tāp-biis kpēemma, ka bɔ'ɔs v ye õ sit kpimee.⁴⁵ Ka tāp-biis kpēemma yel v ye õ deňum kpime. Ka a Pilat tū a Zozef nɔɔt ka õ nɔk kūmma.⁴⁶ Ka õ da' fu-gobuk, ka sigis kūmma dapuura la zuk, ka nɔk fu-gobuka pil v, ka mɔr v tuŋ ti mum yo-kāne ka ba da deňum tu tampii la. Ka bilig kug-tūta'at libil yoɔka nɔɔt.⁴⁷ A Maari so'one yit Magidala, ne a Maari ne ëe a Zooz ma la da yē zī'i-kāne ka ba mum a Yisa la.

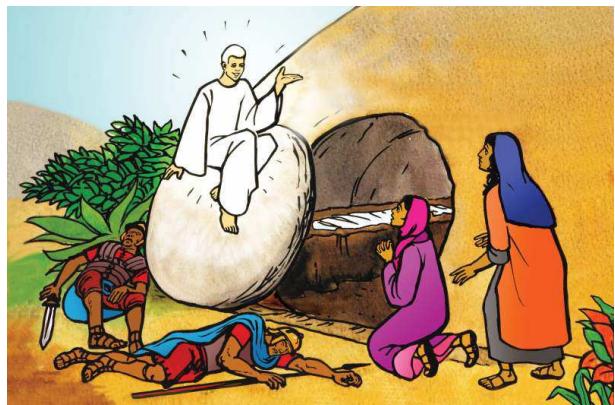
16

A Yisa kūm vo'ota yela

(Matiye 28.1-8; Luk 24.1-12; Zā 20.1-10 16)

¹ Ka Zuif dím vo'osuk daat gaare, ka a Maari so'one yi Magidala ne a Zak ma a Maari, ne a Salome da' tūrari ne mót yūŋ-suŋ, ye ba tì ëŋ a Yisa niŋgbīvŋa. ² Ka Laha t-daat

bekükēevk, ka ba wɛ'ɛ yɔɔ la, ³ ka bɔ'ɔsít taaba sɔr̄ı yee: « Anɔ'ɔn
 ne tı bilim kuguta yo'o yɔɔka tı tu? » ⁴ Boyela kuguta ēne ku'u-
 tit'a't. Ka ba ne tı lɛ'l la, ba yē ka kuguta deñum bilig sa. ⁵ Ka
 ba kpẽ' yɔɔ la, ka yē dasāŋ ka õ yɛ' fu-peelik zĩ'i adituv̄. Ka ba
 yam āk. ⁶ Ka õ yeli ba yee: « Da ke ka ya yam āk̄ı nee. Mam mi'i
 ye ya εεt̄e a Yisa õne
 yi Nazareta la, so'one
 ka ba daa kpa'
 dapuura zuk kv la. Õ
 vo'o ya, õ kɛ'ɛ
 kpelaa. Bısume bal-
 kāne ka ba da gbā'al
 v la, õ kɛ'ɛ ninaa.
⁷ Tume tı yeli ne a

Piyet ne õ yā'anjdol taaba la yee: “Ó ne deñe ya tɔɔn tıj Galile.
 Nina ka ya ne yē õ, wuu õ ne daa yeli ya se'emma.”» ⁸ Ka ba
 yam boı, ka ba niŋ kırıt, ka yi yɔɔ la zoı, ka bu yel so' se'ela
 boyela dabeeme daa mɔrı ba.

A Yisa ne pa'al v menj ne ni-seba la yela

(Matiye 28.9-10; Zā 20.11-18)

^[9] A Yisa ne da vo'o lahat-daat bekükēevka, õ deñe nee õ menj
 pa'alı a Maari so'one yit Magıdala la. Bupɔ'ɔk-kānna ka sisiris
 ayɔporı da dol v ka a Yisa karı ba yiis la. ¹⁰ Ka õ tıj tı yel ni-
 bane da dol a Yisa la ne da fabın ka kaasıta. ¹¹ Ba ne wum ye a
 Yisa vo'oya la, ka a Maari õne yit Magıdala yē õ la, ba daa bu

sake.

A Yisa neee v meej pa'al v yaa'anjolib ayi la yela

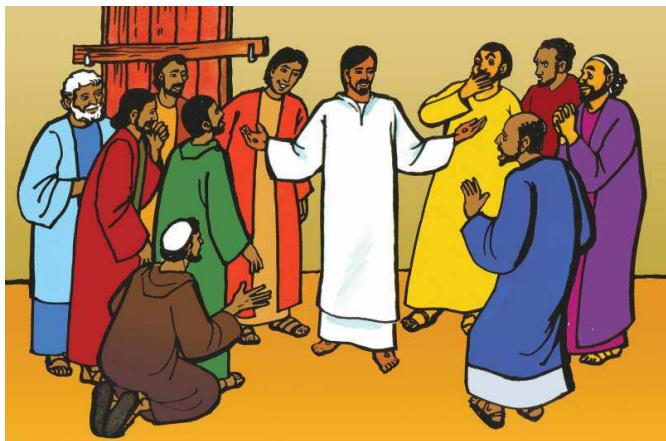
(Luk 24.13-35)

¹² Lanna yaa'an ka a Yisa neee õ meej pa'al v yaa'anjolib ayi ne daa we'e tuñ-kukpe'ëña ka len ke'e wuu õ ne daa ë se'ema. ¹³ Ka ba leb ti yeli ba taaba la ka ba bu sake.

A Yisa neee v meej pa'al v yaa'anjolip pii ne arakõ la yela

(Mat 28.16-20; Luk 24. 36-49; Zã 20. 19-23; Tma 1. 6-8)

¹⁴ Lanna yaa'an ka õ yaa'anjolip pii ne arakõ la da dit, ka õ nee õ meej pa'alı ba. Ka zab ne ba, ba ne da bu tis suraa, ka kpeje ba sūut ka bu sak bane da yē õ ka õ voi la tɔ'omm̩aa. ¹⁵ Ka yeli ba yee: « Tume dūniyā bal woo, ka mœl laba-suňa tis nirip zã'asa.

¹⁶ Ka so'one ne tis sura, ka ke ka ba mi'is v kɔ'ome, ne yē fāat. Amaa so'one zã'as ka bu tis suraa, Wina'am ne sibig v, õ tum-be'eta yela. ¹⁷ Bane tis sura la ne tum tuvm-yäluma ka la pa'an ye Wina'am mōt pāñ. Ba ne kat sisiris ka ba yi ka bas nirip mam yu'vta yela, ka pā'a pā'a-sääames. ¹⁸ Ba ya'a gbā'a wii bee ba ya'a

nu yabvuk la kvn ëŋe ba se'ela. Ba ne nɔkɪ ba nu'us pa'al
bā'adnam zut, ka ba yē laafı. »

A Yisa ne do Wına'am yırı la yela

(*Luk 24.50-53; Tvvma 1.9-11*)

¹⁹ Ka Zurāan a Yisa ne da tɔ'csı ba ba'as la, Wına'am zāk v tuŋ
ō yırı ka ke ka ō zī'i ō dutuŋj. ²⁰ Ka ō yā'anjdolipa tuŋ tı mɔɔl laba
-suŋa bal woo. Ka Zurāana mɔrı ba tıv, ka ke ka ba tıv tıvum-
yāluma ka la pa'an ye ba mɔɔlvka ē sıra.]

